

SZAKDOLGOZAT

**Szijártó Viola Orsolya
Vidékfejlesztési Agrármérnök**

Gödöllő

2022

**Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Gödöllői Campus
Vidékfejlesztési Agrármérnök**

**1000 fő alatti települések vizsgálata
(Hazai és nemzetközi viszonylatban)
Ötvöskónyi és Benifallim összehasonlító vizsgálata**

Belső konzulens: Dr. Oláh Izabella

Egyetemi adjunktus

Készítette: Szijártó Viola Orsolya

Neptun Kód: DD1F4P

Képzési forma: Levelező

Tanszék: Vidék- és Területfejlesztési Tanszék

Gödöllő

2022

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	3
2. Szakirodalmi áttekintés.....	5
2.1. A vidék helyzete és az országon belüli területi egyenlőtlenségek	5
2.1.1. Magyarország.....	5
2.1.2. Spanyolország.....	8
2.2. A kistelepüléseket megcélzó intézkedések, vidékfejlesztési programok	11
2.2.1. Magyarország.....	11
2.2.2. Spanyolország.....	14
3. Saját vizsgálat.....	17
3.1. Kutatási célok, kutatási kérdések és hipotézisek.....	17
3.2. A vizsgálat körülményei és helyszíne	18
3.3. A vizsgálati minta bemutatása	19
3.4. A vizsgálati módszerek bemutatása	19
3.5. Az eredmények bemutatása	20
3.5.1. Elhelyezkedés.....	20
3.5.2. Mennyiségi mutatók.....	24
3.5.3. Minőség vizsgálat.....	32
3.5.4. Szerkezet.....	34
3.5.5. SWOT analízis.....	37
4. Következtetések, javaslatok.....	45
5. Összefoglalás.....	49
Mellékletek.....	56
1.sz. melléklet: Táblázatok jegyzéke.....	56
2.sz. melléklet: Ábrák jegyzéke.....	57
Függelékek.....	58

1. Bevezetés

Az eltérő gazdasági, társadalmi és környezeti komponensekkel bíró kistelepülések megmaradását számos tényező veszélyezteti. Ezek többek között a falusi népesség fogyása, a falusi tér funkcióvesztése, a belföldi vándorlás, a fokozódó területi egyenlőtlenségek. Vajon mi lehet az a kohéziós erő, amely ezt a településszerkezetet képes összetartani, sőt felvirágoztatni, illetve olyan módon vonzóvá tenni, hogy a jövő generációja igenis itt valósítsa meg a minőségi életbe vetett ambícióit, elképzeléseit.

A 21.századi, egyre inkább felgyorsult, már-már túlglobalizált, túlnépesedett világunkban erőteljesebb szerepet kapnak a niche megoldások, alternatívák. A manapság egyre nagyobb népszerűségnek örvendő falusi turizmus egy olyan felfutó, virágzó ágazat, amely újabb lendületet adhat a vidék fejlődésének, fejlesztésének. Véleményem szerint ezt kihasználva, továbbá a népesség tér iránti igényét, ezen kisebb településtípusok abszolút lépés előnybe kerülhetnek, visszaadva az ember alap természeti létének szükségességét egy olyan dinamikus, élhető környezetet kialakítva, amely társadalom-, közösségformáló szereppel is bír.

Utazásaim során a világ különböző pontjain lehetőségem volt az efféle településtípusokat akár rövidebb, akár hosszabb távon megfigyelni, ideig, óráig bennük tartózkodni, néhol pedig önkéntes munkát is végezni. Lenyűgözve figyeltem azt a szoros köteléket, egyediséget, továbbá harmóniát, mely a kistelepülések lakosai, valamint természeti környezete között fennállt. Jelentősen sok egyedi, továbbá régi típusú mesterség, szakág kapott újonnan szárnyra, mint például túravezető, biogazdálkodó, ötvös, fafaragó, asztalos, ács, regeneratív mezőgazdaság keretein belül olívaolaj készítő.

Úgy gondolom rendkívül izgalmas és érdekes mind vizsgálni, mind pedig összevetni egy másik Európai Unió ország kistelepüléseinek helyzetét, elemezve, hogy milyen megoldásokat alkalmaznak. Versenyképesség szempontjából hazai megfelelőikkel vajon egy szinten állnak -e? Tanulhatunk -e más Európai Unió kistelepüléseken folytatott vidék- és területfejlesztésekből, politikából? Alkalmazható -e, átvehető -e egy-egy stratégia?

Lehetőségem volt öt évig Spanyolországban élni, ebből kifolyólag esett választásom a spanyol kistelepülésekre, falvakra, aprófalvakra, továbbá szakmai gyakorlatomat is egy 103 fős spanyol faluban töltöttem. Itt betekintést nyerhettem a regeneratív mezőgazdaságon alapuló olívaolaj készítés és olajbogyó termesztés lenyűgöző folyamatába.

A világszerte fellendülő urbanizáció ellenpólusaként céloim ebben a kutatásban bemutatni mind a hazai, mind a spanyol vidék egy- egy kistelepülését. Számomra ők kiemelkedő példakkal bírnak, egy olyan karakterisztikus kisugárzással, amely kizárólag a vidékben rejlő lehetőségeket, az adott tájegység előmenetelét és javait kívánja szolgálni, nem beszélve az ott élő közösség előnyeiről. Alternatív szemléletmódokon keresztül közelítik meg a rurális létet és az ebben rejlő nehézségeket és kihívásokat.

A dolgozat fentről lefelé építkezik. Először feltárja a vidék, mint lehetőség fogalmát, vizsgálva azokat a helyzeti előnyöket, amelyekkel ezen kisebb népsűrűségű települések rendelkeznek.

A továbbiakban bemutatja mind a hazai, mind pedig a spanyol vidék sajátosságait, a vizsgált két községet, majd azok eltéréseit és hasonlóságait. Ismerteti a két ország vidéki- és falusi turizmust megcélzó intézkedéseit. Minőségi és mennyiségi vizsgálatokkal az általam kiválasztott két példaértékű település, térségek(járás és comarca) közötti eltérést, netalántán hasonlóságot is szemléltetem, területi egyenlőtlenség dimenzióinak vizsgálatával.

Primer kutatásként SWOT analízist használok. Céloim a vidék, mint értékhordozó, potenciál, élhető tér, a fenntartható fejlődés demonstrációja. Demonstrálja a két község természeti, gazdasági és társadalmi erőforrásait és általuk a települések versenyképességét is meghatározza, vizsgálva az endogén lehetőségeket, gazdaságfejlesztési célkitűzéseik feltérképezésével. Kutatom a települések jelenlegi helyzetét, amely a hosszú távú tervezés és jövőbeni stratégia elengedhetetlen eszköze.

A dolgozatban a kapott eredményeket a két országra vetítve értékelem, majd összehasonlítom azokat és következtetéseket vonok le.

2. Szakirodalmi áttekintés

Ebben a fejezetben a dolgozatom témájához kapcsolódó főbb hazai és nemzetközi irodalmakat mutatom be és szintetizálom azokat a kutatási terület részletes feltárása érdekében. Az irodalmak feldolgozása során kitérek a vidék fogalmára vizsgálva azokat a helyzeti előnyöket, amelyekkel a kisebb népsűrűségű települések rendelkeznek. Majd bemutatom mind a hazai, mind pedig a spanyol vidék sajátosságait, a vizsgált két községet, majd azok eltéréseit és hasonlóságait. Ezt követően kitérek a két ország vidéki- és falusi turizmust megcélzó intézkedéseire is.

2.1. A vidék helyzete és az országon belüli területi egyenlőtlenségek

Dolgozatom ezen szakaszában bemutatom a vidék definícióit a két ország viszonylatában, majd kitérek a két országon belüli területi egyenlőtlenségek kérdéskörére.

2.1.1. Magyarország

Széles körben elfogadott, hogy a mai fejlett országokban a vidék már nem egyenlő a mezőgazdasággal. A vidék, a rurális mint fogalmak nem rendelkeznek egy egységesen elfogadott definícióval. Mind a hazai, mind pedig a nemzetközi szakirodalom és közbeszéd más-más megfogalmazással él a fogalomkör meghatározásánál.

Kovács (2012) szerint ez azért vált vita forrásává és élesedett ki, mert az európai vidékfejlesztési politika során kiosztható nagyobb összegű támogatások végett fontos volt a rurális területek pontos kijelölése. Ezen települések egyre inkább függnének a külső forrásoktól, fejlesztési projektektől és támogatásoktól. „A „vidéki” hosszú ideig szorosan kapcsolódott az

erőteljesebb mezőgazdasági foglalkoztatottsághoz, ami azonban sosem volt kizárólag a falvak sajátossága” (Kovách, 2012, p.2).

“A „vidéket” a kutatásokban inkább a modernizáció társadalmi és térbeli megvalósulási helyének tekintették, semmint konceptuálisan és tudományosan megkülönböztetett egyedi és sajátos területnek” (Kovách, 2012, p.18).

Magyarország településeinek közel 60%-a az 1000 fő alatti kategóriába esik, viszont az ország népességének csupán 8%-a él ezen kistelepüléseken (KSH, 2014).

Az országon belül az egyes régiók is eltérő gazdasági és társadalmi fejlettséget mutatnak. A régiók fejlettségét nagymértékben befolyásolja a földrajzi fekvés, a göcsterületek közelsége, továbbá a településméret. Az ország periferiáin, Észak-Keleten és Dél-Nyugaton, található aprófalvak rendkívül rossz helyzetben vannak. Ezen településekre jellemző, hogy számos tényező miatt mind gazdasági, mind pedig társadalmi szempontból válságövezetnek számítanak (Kovács, 2013).

Minél nagyobb egy falu lakossága, annál kisebb a népesedési trend csökkenése, ami azt is mutatja, hogy a falvak népességében bekövetkező változások a kisebb és nagyobb falvak közötti népesedési trendek újraelosztását is eredményezhetik. A kis falvak lakóinak jelentős része nem a városokba, hanem nagyobb falvakba vándorol. A folyamatos falusi státuszú települések viszonylag stabilabb népessége mögött drámai átrendeződés figyelhető meg a falvak között. A kis falvak lakossága egyre gyorsuló ütemben csökken, míg a nagyobb falvak többsége inkább növekedő tendenciát mutat. Az 1000 lélekszámnál kisebb falvak mintegy $\frac{3}{4}$ -ében csökken a populáció, növekedés csupán 211 ilyen típusú településnél figyelhető meg az 1769-ből. Az 1000 főnél kisebb települések több mint 45 ezer embert veszítettek el a belső migrációs folyamatok miatt. Az 1000 fős, de különösen az 500 főnél kisebb falvak lakossága rohamosan csökken, előregszik, elszegényedik és nagyobb falvakba költözik, különösen a nagyvárosi területeken, agglomerációkban, ahol a városok elnéptelenedése szintén hozzájárul a népességnövekedéshez. A radikális differenciálódás a városkörnyéki és a távoli falvak

között, amely már korábban is megmutatkozott, az utóbbi években tovább folytatódott, és a különbségek egyre inkább mélyülnek(Czibere, I. et al.,2021)

Kovács (2013) úgy vélekedik, hogy egy település lakosainak jövedelemszerzési lehetőségét és foglalkoztatási esélyeit három komponens határoz meg. Ezek a település földrajzi elhelyezkedése, a dinamikus központoktól mért távolsága és ezen központok megközelíthetősége. A sűrű város hálózattal rendelkező kistérségek, amelyek autópályák mentén vagy ingázó övezetekben helyezkednek el rendelkeznek azzal a lehetőséggel, hogy a foglalkoztatás révén orvosolni tudják többek között a gazdasági kihívásokat. Ezzel szemben a legkedvezőtlenebb helyzetű, szegregálódó, periférián fekvő kistérségeknél mind az ingázók aránya, mind pedig a munkahelyek száma nagymértékű csökkenést mutat, amely a gazdasági vonzerő híján óriási kihívásokkal találkozhatnak.

Balogh, Kovách (2021) úgynevezett települési komplex fejlettségi mutatók alapján megállapították, hogy a leginkább elmaradott területek és községek az Észak-Magyarországi és Dél-Dunántúli régióban helyezkednek el. Nemcsak elmaradottak, de népességük is jelentős tendenciával csökken, fogy. Ezen tájegységek a társadalmi és demográfiai helyzet, a lakás- és életkörülmények, a helyi gazdaság és munkaerőpiac, az infrastruktúra és környezet szempontok alapján kerültek a leginkább elmaradott kategóriába. Balogh, Kovách (2021) úgy gondolják, hogy a lakás- és életkörülmények, valamint az infrastrukturális fejlettség jelentősen hatnak a vándorlási egyenlegre, azt pozitívan befolyásolják. Ezzel szemben a kistérségek helyi gazdaság és munkaerőpiaca elenyésző mértékben gyakorol hatást a vándorlásegyenlegre.

A vidék kutatások jellemzően a mobilitási tényeket, tendenciákat, okokat, mobilis csoportokat vizsgálják, míg az immobil, vidékhez kötött társadalmi rétegek és szegmensek, valamint korcsoportok lényegesen kevesebb figyelmet kapnak. Ezen problematikát a különböző térségek lehetőségei, helyzete és viszonyai is befolyásolják(Czibere, I. és Kovách, I.,2019)

2.1.2. Spanyolország

A spanyol gazdaság urbanizációs ütemének növekedése az elmúlt években a vidéki népesség elnéptelenedésének újabb epizódjával járt együtt Spanyolországban. Ennek fényében, a vidéki és városi területek közötti egyenlőtlenségekről szóló vita a szolgáltatásokhoz való hozzáférés tekintetében mind nemzeti, mind európai szinten a közbeszéd napirendjére került.

A mezőgazdaság hanyatlása a vidéki Spanyolország gazdaságában főként a huszadik század második felében következett be, és szorosan összefüggött az elvándorlással és az elnéptelenedéssel. Csak az ország dinamikusabban fejlődő régióinak néhány vidéki térségében történt egyidejűleg foglalkozási változás és népességnövekedés. A legtöbb vidéki közösségnek ezzel szemben szembe kellett néznie az elnéptelenedésnek a társadalmi szervezetre gyakorolt eróziós hatásával (Fernando Collantes, 2007).

Spanyolországban az önkormányzati struktúrát a kis települések uralják. A települések több mint 60 %-a 1000 főnél kevesebb lakosú település, ahol mintegy 1,5 millióan élnek, ami a lakosság mindössze 3,1 %-a, annak ellenére, hogy ezek együttesen az ország területének 40%-át teszik ki (INE). Az ország majdnem 90%-a vidékinek mondható, ahol csupán a lakosság 20 %-a él életvitelszerűen. A legkevésbé sűrűn lakott vidéki térségek Aragón és Castilla y Leon régiókban találhatóak. A vidéki lakosság 27%-a főként a mezőgazdasági ágazatban tevékenykedik, és ez az ágazat a fő jövedelemforrás Spanyolország vidéki területein. A nők tulajdonában lévő mezőgazdasági üzemek aránya 7%-kal csökkent (Almanatura, Análisis de situación de la sociedad Española, 2018).

Az Országos Statisztikai Intézet (INE) felmérései szerint a vidéki társadalmi és gazdasági viszonyok miatt a nők egyre nagyobb számban hagyják el a falvakat. A vidéki területeken a nők aktivitási aránya bármely ágazatban alacsonyabb, mint a férfiaké.

Ezen területekre jellemző a nehéz és rosszul fizetett mezőgazdasági munkák, továbbá az építőiparban, idegenforgalomban és gondozási ágazatban fellelhető szintén kemény és alulfizetett állások. Pozitívként elmondható, hogy a gazdasági recesszió fázisában is

képesek voltak ezen területek megtartani a bevándorló népesség jelentős részét, mivel a nagy részben dokumentumok nélkül az országba érkező bevándorlók képezték a munkaerő java részét ezen területeken.

A vidéki elvándorlással összefüggő évtizedes demográfiai regresszió után a 21. század eleji nemzetközi migrációs boom trendfordulót jelentett, amely számos ilyen település növekedéséhez vezetett, a külföldi bevándorlók igen változatos profiljával, az EU-s nyugdíjasoktól a munkamigránsokig. Spanyolországban ez egy új helyzet volt, amely korábban már előfordult a magas jövedelmű országokban (Gil-Alonso- Bayona-i-Carrasco, 2021).

Spanyolországban, hasonlóan a legtöbb nyugati országhoz, a vidékről való elvándorlás, amely folyamat már évtizedek óta megfigyelhető, a fiatal munkaképes korosztályt érinti legnagyobb mértékben. Az elvándorlási folyamat jelentős demográfiai változást eredményez, mind a nemek arányában(megoszlásában), mind az életkort illetően. A migrációs folyamat, számos kutatás alapján, a nők nagyobb arányú elvándorlását mutatja. Egy Spanyolországban 2000 és 2010 között folytatott esettanulmányban, amelynek a célcsoportja a 30-39 éves korosztályt érintette/volt, azt a tendenciát mutatja, hogy a nemek közötti arány kiegyensúlyozatlan a vidéki területeken. Mikel Gurrutxaga (2012) szerint a nemek arányának változása mind a vidéki, mind a városi területeken, a vidéki területek társadalmi fenntarthatóságát mutatja.

A vidéki régiók az elöregedés, a magas eltartottsági ráta és a maszkulinizáció miatt mély demográfiai egyensúly hiányban szenvednek, ugyanakkor felszívják a nemzetközi migrációs áramlások többletét(Camarero-Oliva,2021).

Spanyolország rurális területeinek egyik jelentős kihívása a szolgáltatások elérésében jelentkezik. Óriási különbségek mutatkoznak a város és vidék, valamint rurális térségek között. A helyi szolgáltatáshoz való hozzáférést az olyan földrajzi jellemzők befolyásolják, mint a hely megközelíthetősége, a többi nagyobb településtől való távolság és a tengerpart

közelsége. Ebből kifolyólag egyes helyi szolgáltatások nyújtása költségesebb lehet a hegyvidéki és megközelíthetetlen területeken, amelyek távol vannak a városi központoktól.

Míg egy városi területen az alapvető szolgáltatáshoz pl.:óvodákhoz, könyvtárhoz, egészségügyi klinikákhoz, kórházakhoz, sportközpontokhoz és szupermarketekhez, más európai átlagokhoz hasonló mértéké vagy kevesebb távolságot kell utazni. Ezzel szemben egy vidéki térség lakójának ez már egy sokkal nagyobb távolságot jelent, különösen a helyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés esetén. Legkedvezőtlenebb helyzetben Castilla-La Mancha, Castilla y León és Aragón tartományok vannak ezen szempontok alapján. Vidéken egy átlag spanyol állampolgárnak átlagosan 12,4 km-t kell megtenni a legközelebbi helyi szolgáltatásért, míg ez Németországban 4,8 km, Franciaországban 7,6 km, Olaszországban pedig átlagosan 4,7 km. Castilla-La Mancha tartományban egy vidéki polgárnak 34,33 km-t, Aragónban 29,94 km-t, Castilla Y Leónban 26,7 km-t kell megtenni, hogy helyi szolgáltatáshoz jusson. Ezzel szemben ez a távolság Andalúziában 12,71 km, Katalóniában 12,85 km, Galíciában pedig 14,68. Tehát közel fele akkor távolságot kell megtenni a terep viszonyok és egyéb elemek által nem nehezített területeken. Legkedvezőbb a helyzet Murcia, Andalúzia és a Baleári szigetek tartományban. (El País, Economy and Business, 2021)

A Banco de España 2021-es felméréséből kiderül, hogy Spanyolország népessége rendkívüli mértékben koncentrált, aminek vonzata a lakatlan területek szokatlan nagy arányában nyilvánul meg. A tanulmány úgy vélekedik, hogy szolgáltatásokhoz való könnyű hozzáférés egy ország vagy régió polgárai számára a gazdasági és társadalmi fejlettségi szint mutatójának tekinthető és a helyi szolgáltatások elérhetőségének vidéki és városi különbségei a Spanyolországban jelentősebb, mint a többi európai országban. (Banco de España, 2021)

A vidéki települések átlagosan több mint 400 méterrel magasabban fekszenek, mint a városi települések. A városi települések általában közel 20 km-rel közelebb vannak a tartományi fővároshoz, mint a vidéki települések, továbbá az átlagos vidéki település 140 km távolságra van a tengerparttól, majdnem 60 km-rel távolabb, mint az átlagos városi önkormányzat.

2.2. A kistelepüléseket megcélzó intézkedések, vidékfejlesztési programok

Jelen fejezet részben bemutatom azokat az intézkedéseket, melyek az általam vizsgált területi egységekre közvetlen hatást gyakorolnak, valamint részletezem a vidékfejlesztési programok ide vonatkozó jellegzetességeit is.

2.2.1. Magyarország

A vidéki térben évtizedeken keresztül végbemenő depopulációs trendekhez nagymértékben hozzájárult a teljes magyar népesség fogyása, a vándorlás, a természetes fogyás és a városiasodás térnyerése.

Az országban mind kormányzati, mind pedig önkormányzati programok jöttek létre ezen problémák orvoslására. A 2019-ben elindított Magyar Falu Program célja, hogy növelje az elnéptelenedett magyar falvak népességmegtartó képességét, közvetlen támogatásokat nyújtva az 5000 fő alatti települések önkormányzatainak. A program előfinanszírozást biztosít a helyi önkormányzatoknak saját forrás kötelezettsége nélkül, amelyet infrastruktúra-fejlesztésre és szolgáltatás fejlesztésre fordítható (lakás-, közlekedés- és közszolgáltatás-fejlesztés). 2020-ban egy új elemmel bővült a program, létrehozták a Falusi Civil Alapot a helyi civil szervezetek számára, tevékenységeikre és feltételeik támogatására, elsősorban ingatlan beruházásokra, gépjárművek, járművásárlások, eszközvásárlások, valamint programok szervezésére.

A falusi családok lakhatási támogatása program (CSOK), amelynek célja a vidék népességmegtartó képességének erősítése, 2019-ben kezdődött. Ezt a támogatás azokban az 5000 fő alatti falvakban lehet igényelni, ahol a lakosság száma az elmúlt évtizedben csökkent. Ez az intézkedés az ország ezen típusú falvainak mintegy háromnegyedét érinti (2486 település). A program keretében a támogatás igényelhető új lakás építéséhez vagy vásárlásához, valamint felújításához, továbbá egy második otthon felújításához, vásárlásához.

Az intézkedés révén igényelhető összeget a gyermekek számától teszi függővé. Ezen összegek felét a célfaluban történő lakásvásárlásra lehet felhasználni, a másik felét pedig felújításra és korszerűsítésre kell fordítani. A falusi CSOK feltétele a legalább két éve fennálló folyamatos TB jogviszony, gyermekek és/vagy vállalt gyermek, valamint tényleges lakóhely a támogatott településen. Kizáró tényező a meg nem fizetett köztartozás, a büntetett előélet, valamint a társadalombiztosítási jogviszony nem megfelelő hosszúságú, vagy 18 év alatti életkor. A támogatással vásárolt ingatlan tíz évig nem adható el, ugyanazok a lakások nem adhatók bérbe, és mások nem szerezhetnek haszonélvezeti jogot.

A hosszú távú “konvergencia települések” programot 2019-ben indította a magyar kormány. A résztvevő 300 települést a KSH által készített átfogó mutatók alapján választották ki, ezen mutatók a lakhatást, foglalkoztatást, oktatást, jövedelmet, bűnözést és korszerkezetet vették figyelembe. Ezek a cél települések a 300 legszegényebb, leghátrányosabb helyzetű falvak, mintegy 270000 főnyi lakóval, amelyek nagy része roma származású. A Magyar Máltai Szeretetszolgálat biztosítja a program módszertani támogatását. A 2019-es kormányzati döntés előírja, hogy a 300 települést el kell látni a Magyar Falu Program infrastrukturális kerületein belül rendelkezésre álló program elemekkel. Gazdasági és szociális konvergencia az egyéni diagnózisokon alapuló szakmai jelenlét, valamint az integrált beavatkozásokat tartalmazó hosszú távú, célzott, gyakorlatias és megismételhető programok elindítása révén valósul meg.

Magyarországon a helyi társadalmak és önkormányzatok helyi fejlesztési forráshiánya és külső (uniós, állami) támogatásokra való rászorultsága erősen behatárolja, korlátozza az elnéptelenedés hatékony intézkedésekkel történő megelőzésére vagy legalábbis csökkentésére irányuló erőfeszítéseiket.

A területi egyenlőtlenségek csökkentése kiemelt politikai prioritás. Néhány százalékos csökkenés megfigyelhető ezen a téren, de a fejlesztési projektek nem tudták megváltoztatni a megyék közötti foglalkoztatási egyenlőtlenségeket.

A központosított pályázati rendszer adminisztrációja nem képes követni a gyorsan változó helyi viszonyokat; a projekt pályázatoknak uniós és hazai prioritásait is követnie kell, amelyek nem feltétlenül felelnek meg a valós helyi igényeknek. A projektekre szánt támogatási összeg jelentős részét a szakértők munkájáért kell fizetni, ebből kifolyólag így ez az összeg nem a projekt fő célkitűzéseit szolgálja. Ezen okokból kifolyólag a helyi kezdeményezések, amelyek a depopulációra irányulnak szoros kapcsolatban állnak az EU-s és állami fejlesztési programokkal és projektekkel.

2010 után a kormány a nem kormányzati szervezetek jelentős részét kiszorította a vidék támogatási programokból. Ezek helyébe az egyházzal kapcsolatos egyesületek, alapítványok és intézmények léptek.

Az elnéptelenedést megcélzó intézkedések hazánkban elsősorban inkább felülről-lefelé történő kezdeményezések, mint alulról-felfelé épülők. Sok önkormányzat a lakásépítési támogatások révén próbál az elnéptelenedés ellen küzdeni, új házak építésével vagy a már meglévő önkormányzati lakások és házak felújításával, amelyek helyi munkaerő által lettek végrehajtva.

A fiatal korosztályt is számos helyi kezdeményezésű, önkormányzati elsődleges támogatás, program célozza meg, melyek akár vissza nem térítendő készpénz formában, illetve egyéb támogatási formában jelennek meg. Ezek célja a helyi munkaerő megtartása.

Önkormányzati kezdeményezések még az élelmiszer-önellátást, a közösség által generált, saját fogyasztáson túlmutató bevétel termelést megcélzó akciótervek. Eladásra termelnek, amelyet saját maguk menedzselnek, irányítanak és értékesítenek. A közösségi bázis megléte nélkül elképzelhetetlen lenne egy ilyen munka szervezése. A közétkeztetésben a helyi munkaerővel előállított élelmiszerek is szerepelhetnek.

A helyi környezetvédelmi és fenntarthatósági projektek hatással lehetnek a lakosság elvándorlására, elsősorban a foglalkoztatáson keresztül. Ilyen példa egy LEADER projekt, ami a ROMAFA címet viseli. Ez a program az olyan roma csoportokra irányul É-Mo kis

falvaiban, akik energia-szegénységgel küzdenek. Ez az ötlet a biogáz előállítás és felhasználása, valamint a biogáz- és biogáz-technológiák fejlesztése révén hulladékgazdálkodási rendszer kialakításával az alacsonyan képzett munkanélküliek foglalkoztatására tesz megoldást. (Czibere, I. et al.,2021)

2.2.2. Spanyolország

Saéz Pérez (2021) úgy gondolja, hogy az állami stratégiák az elnéptelenedés megállítására számos problémát és hibát hordoznak. A stratégiák kiemelkedően mennyiségi, ágazati, felülről lefelé irányuló és funkcionális, függetlenül az emberek akaratától, hogy hol és hogyan éljenek, aminek a legfontosabbnak kell lennie. Nem használják ki más kormányok és fejlesztési ügynökségek know-how-ját sem, és mellőzi a legújabb kutatásokat, amelyek más stílusra és bizonyítékokon alapuló tartalomra ösztönöznének. Mindez akadályozza a hatékonyságot. Fő rejtett célpontként a népességnövekedést célozza meg, amelyet azonban lehetetlen elérni. Az olyan releváns problémákat, mint a lakhatás, mobilitás, bevándorlás, új lakosok helyzete kihagyja.

Az ország nem rendelkezik saját kohéziós politikával, sem vidékfejlesztési politikával. A kezdeményezéssel az Európai Uniót bízták meg, amelynek az autonóm közösségek csupán a végrehajtó végső láncszemét képezik, így nagyon korlátozott hozzájárulással rendelkeznek. A spanyol kormány elnéptelenedés elleni stratégiája a *Demográfiai Kihívás* (Reto Demográfico) program, amely 2019-ben került bemutatásra. A program kialakítása összhangban van az általános iránymutatásokkal, a demográfiai kihívásokkal szembenező 2030-ig szóló nemzeti stratégia tervezetével és a spanyol kormány gazdaságélénkítési tervével. A *Demográfiai Kihívás* stratégia három fő komponensből áll. A *Helyreállítási Terv: 130 intézkedés a demográfiai kihívás ellen* és *A nemzeti stratégia általános iránymutatásai a demográfiai kihívással szemben*. Az utóbbi stratégia kezdeti dokumentuma 2019-ben keletkezett, majd annak tervezete 2020. novemberében került jóváhagyásra. Ezek jelentős politikák, meghatározásukról és alkalmazásukról folyamatos vita zajlik.

Az ország védett természeti területeinek jelentősége fokozatosan nő, ebből kifolyólag ezen területeket a fenntartható fejlődés aktív eszközeivé kell alakítani. A falusi turizmus a turizmus egy fenntartható formája, amely nem igényel nagy számú látogatót, sem kiterjedt infrastruktúra-fejlesztést. Egy olyan kereskedelmi tevékenység, amely integrálja mind a turisták, mind pedig a fejlesztendő terület igényeit, anélkül, hogy elhanyagolná a természeti erőforrások védelmét és előmozdítását. A turisztikai tevékenységek fejlesztése szükségszerűen magában foglalja a területek fenntartása és védelme iránti elkötelezettséget, amely a területek jövőjének biztosítását jelenti, mivel a terület gazdasága nagyrészt a vidéki turizmusra épül. A vidéki turizmus gazdasági lehetőség lehet a kényes társadalmi és gazdasági helyzetben lévő vidéki területek előmozdítására és fejlesztésére, valamint a vidéki területfejlesztés stratégiai tengelye lehet. Ez egy olyan ágazat, amely még a munkaerőpiacról hagyományosan perifériára szorult csoportokat is figyelembe veszi, például a nőket, a fiatalokat és az időseket. Ebben az értelemben a nők nagyon fontos emberi és társadalmi tőkét jelentenek a vidékfejlesztés szempontjából mind a vidéki területeken, továbbá gazdasági, társadalmi és politikai szempontból is. (F.J.Sánchez-Sánchez-A.M.Sánchez-Sánchez, 2021)

Camarero és Oliva (2021), úgy véli, hogy a vidéki területek jövőjét a társadalmi tőke határozza meg. Ez a fogalom a valós életben a gazdasági és társadalmi kapcsolatok átfedését sűríti, és a helyi fejlődés egyik meghatározó tényezőjének tekinthető. Ennek hiánya megakadályozza a fejlesztési projektekért és pénzeszközökért való versenyt. A vidéki jövő meghatározásában a középkorú lakosság aránya döntő jelentőségű. Ők koncentrálnak a népességben belül a legmagasabb aktivitási és foglalkoztatási rátát, valamint a reprodukciós képességet. A legvidékibb, kevés népességgel rendelkező települések lakosságának csupán egy ötödét teszi ki ez a csoport.

2000 óta a vidékfejlesztés a Közös Agrárpolitika részeként, annak második pilléréként rendkívül jelentőséget kapott. Regionális és lokális programokon keresztül kíván a gazdasági, társadalmi, környezeti és kulturális tényezőkre hatni, azokat javítani.

Ezen periódusban az agrárszektor struktúrájának javítására is történtek erőfeszítések. A struktúra javítását célzó programok(kettő) a mezőgazdasági üzemekbe történő beruházásokra, a fiatal mezőgazdasági termelők letelepedésére és a vízgazdálkodásra vonatkozó intézkedések. Ezeket a célkitűzéseket az EMOGA Orientációs- és Garancia Részlege finanszírozza. Ezen kívül ebben a periódusban egy kísérő intézkedési program és 17 regionális vidékfejlesztési program valósult meg, amelyek az autonóm közösségeket egyénileg célozták meg. A LEADER + programokon kívül PRODER programok is szerveződtek. A PRODER egy sor vidékfejlesztési program, amely endogén fejlesztési intézkedéseket alkalmaz, és amelyet kizárólag Spanyolországban hajtottak végre.

A 2007-2013-as periódusban minden autonóm közösség kidolgozott egy vidékfejlesztési programot erre az időszakra, amely a nemzeti vidékfejlesztési keretben meghatározott horizontális intézkedéseken és közös elemeken túlmenően a különböző regionális helyzeteknek megfelelő egyedi intézkedéseket is tartalmaz.

Spanyolországban a 2014-2020-as időszakban 4 új strukturális és beruházási alapot alkalmaztak. Ezek az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), Európai Szociális Alap, Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) és az Európai Tengerügyi és Halászati Alap (ETHA).(Gobierno de España)

A spanyol nemzeti vidékfejlesztési programot (PNDR) a Bizottság 2015. május 26-i végrehajtási határozatával hagyták jóvá. A 2014-2020-as időszakra vonatkozó uniós finanszírozás összege 238 millió euró. Az alapvető célkitűzések az agrár-élelmiszeripari szövetségek integrációjának előmozdítása, a termelői csoportok és szervezetek létrehozásának ösztönzése, valamint az agrár-élelmiszeripari ágazat ipari dinamizálásának előmozdítása az együttműködés révén.

3.Saját vizsgálat

3.1.Kutatási célok, kutatási kérdések és hipotézisek

Magyarország és Spanyolország gazdasági, környezeti és társadalmi szempontból is eltér. Ebből kifolyólag a vidék, mint értékhordozó más és más kihívásokat, lehetőségeket rejt a két ország számára. A szakirodalmak alapján jól kirajzolódik, mindkét országban fellelhető, a vidéki térségek egyre inkább fokozódó elnéptelenedése. Ehhez jelentős mértékben hozzájárul az urbanizáció, urbanizációs folyamatok, a vidéki szerkezet és tér átalakulása. A vidékfejlesztést megcélzó politikák, programok és stratégiák Spanyolországban nagyban az EU-s gyakorlatokra hagyatkoznak. A területi egyenlőtlenségek vizsgálata szükséges, hiszen a két térbeli elem eltérő adottságokkal, tulajdonságokkal rendelkezik.

A tér különböző elemei, adottságai befolyásolják a migrációt és az ottmaradást. A település adottságai meghatározzák fejlődésének irányát. Akár a spanyol, akár a magyar kistelepülések esetében hasonló problémákkal szembesülünk, viszont ahhoz, hogy az adott települést megértsük, lényeges elhelyezkedését figyelembe venni, demográfiai mutatóit figyelni és térelemeinek heterogenitását vizsgálni, továbbá a közvetlen környezetét is kutatni. Ezek alapján egyértelműen leszűrhető milyen problémákkal, kihívásokkal állnak szemben. Azok a járások/comarcák amelyek zömében városokkal, nagyobb méretű településekkel rendelkeznek jobban megnehezítik az aprófalvas, kistelepülések sorsát, ezért első hipotézisem a következő.

H1. Benifallim, egy zömmel városi területegységgel rendelkező comarcában/járásban, nehezebb helyzetben van (demográfiai szerkezetét tekintve, gazdaságát jelentősen befolyásolja), mint Ötvöskónyi, amely egy nagy részt aprófalvas, kistelepülésekkel teletűzdelt járásban helyezkedik el.

Második hipotézisként a következő gondolat fogalmazódott meg bennem.

H2. Egy terület térelemeinek nagyobb fokú heterogenitása képes népességének megtartására, ezen felül plusz népesség odavonzására. Képes ezenfelül a falusi turizmus során szükséges hiányosságok, potenciálok felderítésére.

A spanyol Benifallim és a magyar Ötvöskónyi eltérő kormányzati trendek, vidékfejlesztési politikák miatt, differens természeti erőforrásaik végett más és más stratégiák alkalmazásával tudják önmagukat fejleszteni. Általános fejlesztési stratégiák nem alkalmazhatóak, szükséges a községekre szabott, személyes stratégiák megállapítása egy-egy jó gyakorlat, know-how azonban átvehető, de az csak település specifikus formálás után lehet alkalmazható. Harmadik hipotézisem tehát:

H3. A két vizsgált település eltérő településformával rendelkezik, akár méretükben, akár elhelyezkedésük végett, így lehetőségeik, kihívásaik, erősségük és gyengeségeik is eltérőek.

3.2. A vizsgálat körülményei és helyszíne

A vizsgálat fókusza két települést, a spanyolországi Benifallimot és a magyarországi Ötvöskónyit célozza meg. A két települést először járási és spanyolul comarca területi szinten egyenlőtlenségi dimenziókon keresztül (elhelyezkedés, mennyiség, minőség, szerkezet) vizsgálom, annak érdekében, hogy társadalmi folyamataikat és a két vizsgált terület adottságait megértsük. A dolgozat elemzi Ötvöskónyi községet és Benifallim települést egy funkcionális modell vizsgálat segítségével. A két települést SWOT analízissal is kutattam, amely segít azonosítani a vizsgált egység erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és fenyegetéseit. Útmutatást ad ahhoz, hogy hogyan építsen arra, amit jól csinál, foglalkozzon azzal, ami hiányzik, ragadja meg az új lehetőségeket, és minimalizálja a kockázatokat, tehát a stratégia tervezés során nélkülözhetetlen.

2019-es adatokkal dolgozom, mivel a dolgozat készítésének kezdetekor ezen adatok álltak rendelkezésre, így fennállhat a torzítás lehetősége, hiszen közel három év telt el azóta.

3.3. A vizsgálati minta bemutatása

A kutatás tárgya tehát elsődlegesen a Nagyatádi járáson belül elhelyezkedő, 1000 fő alatti település egyike, Ötvöskónyi település és a spanyolországi Benifallim község, L'Alcoiá comarcában. A vizsgált településeket területi egyenlőtlenségi mutatók segítségével elemzem, amely mind a leszűkített térben (járás és comarca), mind pedig a települések helyzetével kapcsolatban nyújt mérhető adatokat és változókat. Elsősorban demográfiájukban bekövetkező változásokra voltam kíváncsi. A községek térelemeinek bemutatásával megtudható a vizsgált terület alkotóelemeinek heterogenitása/homogenitása. A SWOT elemzés, amely a településeket célozza meg, tovább bővíti a településekre vonatkozó változókat, erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és fenyegetéseit.

3.4. A vizsgálati módszerek bemutatása

A vizsgált két települést és társadalmát, annak humán erőforrás minőségét egyenlőtlenségi mutatókon keresztül mutatom be. Ezen egyenlőtlenségi mutatók az *elhelyezkedés*, a települések földrajzi elhelyezkedése, mennyiségi mutatók, mint pl. A lakónépesség és annak változása, 20-39 éves korúak aránya, 18-59 éves korúak aránya, 0-14 évesek és 65-X évesek aránya, továbbá vitalitási index és öregedési index és a belföldi vándorlási egyenleg. Ezen számadatokat a TeIR és KSH adatbázisból nyertem, a spanyolországi adatokat pedig az INE¹ és Fichas Municipales² adatbázisból. Esetenként az elérhető számadatokat 1000 főre vetítettem, így a vizsgált járás/comarca különböző méretű települései összehasonlíthatóak.

A felhasznált mennyiségi mutatók segítségével további csoport vizsgálatot eszközöltem, amellyel a gazdasági fejlettség jól kimutatható és minőség vizsgálatot tartottam a települések társadalmának jellemzésére.

¹ Instituto Nacional de Estadística: Országos Statisztikai Intézet

² Fichas Municipales: Települési Szociális Adatok, Valencia Autonóm közösségben

A szerkezet vizsgálatakor a térbeli elemek tagoltságát, esetleges homogenitását és specializáltságát vizsgáljuk.

A SWOT elemzés során felmértem Benifallim és Ötvöskónyi erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit.

3.5. Az eredmények bemutatása

3.5.1. Elhelyezkedés

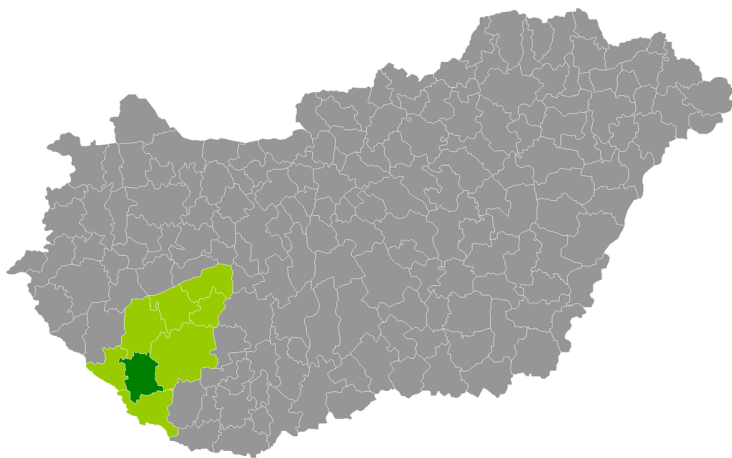
Ötvöskónyi-Nagyatádi járás

Ötvöskónyi község a Nagyatádi járás 18 településének egyike. Lakóinak száma 880 fő. A Nagyatádi járás a Dunántúl déli részén, Somogy megyében, Belső-Somogy déli részén, a Balatontól 70 km-re fekvő település. (1. ábra), területét tekintve mintegy 647 négyzetkilométert fed le, lakossága pedig 23 790 fő. Ötvöskónyi a 68-as főút mentén fekszik, Nagyatádtól 8 km-re, a megyeszékhelytől, Kaposvártól 41 km-re. A Dombóvár - Gyékényes vasútvonalnak itt önálló vasútállomása van, de az autóbusz-közlekedés is kiváló, ugyanis a 68-as főútvonal mentén található a falu. Ez a vidék a Rinya vízgyűjtő területe, a falu előnyös adottsága, hogy a közelben három halastó is található. (otvoskonyi.hu, 2022)

A járáshoz továbbá Bakháza község, Beleg község, Bolhás község, Görgeteg község, Háromfa község, Kaszó község, Kisbajom község, Kutas község, Lábod község, Nagyatád város, Nagykorpad község, Rinyabesenyő község, Rinyaszentkirály község, Segesd község, Somogyszob község, Szabás község és Tarany község tartozik.

Ezen települések összességéből 15 település jelentős munkanélküliséggel sújtott település.

A Nagyatádi járás Somogy megye 8 járása közül településeinek számát tekintve a legkisebbek között van, míg lakosságát tekintve a középmezőnyben helyezkedik el. Magyarország járásai között pedig a legfejletlenebb járások kategóriáját erősíti.(2017 [GVI_JFM_2019_tablak_190830.pdf](#)).

1.ábra: Nagyatádi járás elhelyezkedése

(Forrás:[Nagyatádi járás - Nagyatádi járás – Wikipédia \(wikipedia.org\)](#) , Letöltve: 2022.07.11.)

A járás központja Nagyatád, amelyen keresztül halad a 68-as főút, amely észak-déli irányú kapcsolatot teremt a Balaton és az országhatár között. Az M7-es autópályától 56 km-re, a horvát-magyar határtól 23 km-re fekszik. A két legnagyobb város a közelben a megye központja Kaposvár és Nagykanizsa, melyek 42, illetve 48 km-es távolságban érhetők el Nagyatádtól és jellemzően egy órás autóúttal közelíthetők meg. Budapest 226 km távolságban található. Az alsóbbrendű úthálózat minőségi állapota igen rossz, közlekedésbiztonsági szempontból sok a pótolnivaló. A térség egyközpontú, a térség térszervező ereje egyértelműen Nagyatád. Az ellátás tekintetében a járás települései ráfűződnek Nagyatádra, ugyanakkor Segesd a 68-as főút kapcsán, Kutas, Beleg, Ötvöskőnyi, Somogyszob pedig a vasút kapcsán Kaposvárhoz gravitál.

A települések közül hat település 500 lakos alatti lélekszámmal rendelkezik, öt település rendelkezik 501 és 1000 közötti lakos számmal, négy település rendelkezik 1001-2000 közötti lakosszámmal, míg 2001 lakos felett két település rendelkezik valamint egy település, Nagyatád, rendelkezik 10000 főt meghaladó lakosszámmal.

A főbb gazdasági tevékenységek közé a szántóföldi növénytermesztés, szarvasmarha tenyésztés és tejtermelés, bogyósgyümölcs termesztés, gyümölcstermesztés, erdő-és vadgazdálkodás, méhészet, gépipar, fémmegmunkálás, építőipari szolgáltatás, elektronikai alkatrészek gyártása, mirelit élelmiszer előállítás, nyomda és csomagolóipar, szállítmányozás és cérna-és fonalkészítés tartozik.(Helyi Esélyegyenlőségi Program, Nagyatád Város Önkormányzata, 2019-2024)

Benifallim-L'Alcoiá³(Hoya de Alcoy)

Benifallim község, L'Alcoiá comarcában⁴ fekszik, Alicante tartományban (2.ábra).⁵ Lakossága 103 fő és 13,6 km²-es települési területtel rendelkezik. Északról és keletről Penáguila, délről La Torre de les Maçanes, nyugatról pedig Alcoy határolja. Alcoytól 12,1 kilométerre, Alicante-től 52 kilométerre, Valenciától 112 kilométerre található. A Rontonar, Castell és Marrà hegyvonulatok veszik körül, a közelben pedig az Aitana és a Serrella hegyvonulat található. A tengerszint feletti magassága 735 méter, és a terep alapvetően hegyvidéki, számos szakadékkal átszőtt, amelyek a Frainos folyó völgyének alacsonyabb, nyitottabb területeire vezetnek.

A comarcában Benifallimon kívül 7 másik település található. Ezek: Alcoy város, Ibi város, Castalla város, Onil város, Bañeres város, Tibi város, és Penáguila község. L'Alcoiá comarca a Valenciái autonóm közösség egy belső járása. Mindig is az ipar és a növénytermesztés által uralt régió volt. Alcoyban és Bañeresben a textil- és papíriparnak nagy hagyománya van. Másrészt Castalla, Ibi és Onil települések a játékiparnak szentelték magukat. A legfontosabb spanyol játékgyártó cégek közül több is ezekben a városokban található.

³ L'Alcoiá valenciai nyelven,Hoya de Alcoy spanyolul. A Valencia autonóm közösség kétnyelvű. Mind a spanyol, mind a valenciai hivatalos nyelv.

⁴ Comarca: A járás statisztikai szintű megfelelője Spanyolországban. Ezentúl a comarca/járas fogalmakat felváltva használom és említem.

⁵ A spanyolországi tartományok a NUTS 3 szintnek felelnek meg.

3.5.2. Mennyiségi mutatók

Terület	Lakónépesség (fő)		Változás 2010/2019 (%) (2010=100%)
	2010	2019	
Dél-Dunántúli régió	939 900	872 700	-8
Somogy megye	317 900	298 700	-6
Nagyatádi járás	25 955	23 790	-8.35
Bakháza	184	144	-21.74
Beleg	594	545	-8.25
Bolhás	420	402	-4.29
Görgeteg	1 167	1 097	-6
Háromfa	757	698	-7.8
Kaszó	111	92	-11.12
Kisbajom	411	383	-6.82
Kutas	1 488	1 385	-7
Lábod	1 995	1 770	-11.3
Nagyatád	10 887	9 956	-8.56
Nagykorpád	590	513	-13.1
Ötvöskónyi	860	880	3
Rinyabesenyő	168	214	27.38
Rinyaszentkirály	387	369	-4.66
Segesd	2 516	2 268	-9.9
Somogyszob	1 567	1 406	-10.28
Szabás	662	568	-14.2
Tarany	1 191	1 100	-7.65

1.táblázat-A lakónépesség számának változása 2010-2019, Nagyatádi járás
(Forrás: A KSH és Teir adatok alapján saját szerkesztés)

Jól megfigyelhető, hogy a járás településeinek lakónépessége mind a megyei, mind pedig a regionális értékek trendjét követi (1.táblázat). 10 év alatt átlagosan 9%-os népesség fogyatkozás történt. Az átlagtól nagyobb mértékű csökkenés Bakháza településen történt. Itt valamennyivel több, mint 27%-os népességfogyás történt a 10 éves periódusban. A Nagyatádi járás településeinek lakónépessége kettő településnél, Rinyabesenyő és Ötvöskónyi esetében, nőtt ezen időintervallumon belül. A lilával kiemelt mezők a járáson belüli 1000 fő alatti településeket képviselik, jól látszik, hogy a csökkenés legnagyobb mértékben leginkább ezen településtípusoknál következett be. Elterést mutat viszont Rinyabesenyő és Ötvöskónyi község. Ebből tisztán látszik, hogy Ötvöskónyi képes volt nemcsak lélekszámának megtartásához, de annak valamelyest növelésére is a 2010-2019 es időintervallumban.

Terület	Lakónépesség (fő)		Változás 2010/2019 (%) (2010=100%)
	2010	2019	
Comunidad Valenciana	4 988 922	4 999 621	0,2
Provincia Alicante	1 840 159	1 873 586	1,81
Comarca L 'Alcoiá	112 926	109 193	-3,31
Alcoi/Alcoy	61 417	58 994	-3,95
Banyeres de Mariola	7 229	7 068	-2,23
Benifallim	114	105	-7,9
Castalla	10 513	10 124	-3,71
Ibi	23 861	23 489	-1,56
Onil	7 723	7 507	-2,98
Penáguila	324	292	-9,88
Tibi	1 745	1 614	-7,51

2.táblázat-A lakónépesség számának változása 2010-2019, Comarca L' Alcoiá

(Forrás:Az INE és Fichas municipales adatok alapján saját szerkesztés)

A comarca települései közül a legnagyobb mértékű depopuláció jelen esetben is a kisebb lélekszámú, 1000 fő alatti településeket érintette a vizsgált 10 év során. (2.táblázat). A nagyobb települések kisebb mértékben veszítik el lakóikat. Úgy gondolom ez ipari jellegüknek tudható be, valamint a második és tercier szektor jelentősége és fellelhetősége sem elhanyagolható. Érdekes megfigyelni, hogy a comarca (járás) összességében 10 év alatt vesztett népességéből, mintegy 3 %-ot, míg ezzel szemben a provincia (megye) és az autonóm közösség (régió) 10 év alatt növelni tudta lakóinak számát.

Benifallim település ez idő alatt a comarca (járási) átlaghoz képest jelentős mértékben, mintegy 2-3 szorosával nagyobb mértékben szenvedett depopulációt.

Terület	20-39 korúak aránya (%) 2019	18-59 éves korúak aránya (%) 2019	Vitalitási index (%) 2019
Dél-Dunántúli Régió	n.a.	58.4	n.a.
Somogy megye	n.a.	57.7	n.a.
Nagyatádi járás	n.a.	59.16	n.a.
Bakháza	19.2	70.83	27.1
Beleg	27.5	64.2	42.83
Bolhás	26.48	60.9	43.48
Görgeteg	24.62	59.2	41.5
Háromfa	27.8	56.8	48.9
Kaszó	31.48	54.34	57.92
Kisbajom	26.89	59	45.57
Kutas	25.05	57	43.9
Lábod	25.15	59.3	42.4
Nagyatád	23.98	58.3	41.1
Nagykorpád	30.14	62.9	47.91
Ötvöskőnyi	27.45	57	48.1
Rinyabesenyő	36.41	60.3	60.38
Rinyaszentkirály	27.17	66.6	40.79
Segesd	25.15	59.2	42.48
Somogyszob	26.23	61.8	42.44
Szabás	27	57	47.3
Tarany	25.78	61	42.2

3.táblázat-A felnőtt korúak aránya, vitalitási index (2019), Nagyatádi járás
(Forrás: A KSH és Teir adatok alapján saját szerkesztés)

2019 évben a 18-59 éves korúak, tehát az a felnőtt lakosság (3.táblázat), aki munkaképes, már munkába állt, illetve felsőfokú tanulmányait megkezdte, a közép korosztályon át és a nyugdíj előtt állókig, a járás településeinek, Somogy megyének és a Dél-Dunántúli régiónak mintegy 60-60%-át teszi ki. Kirívó többség egy település, Bakháza község esetén figyelhető meg, ahol a felnőtt korú lakosság aránya az összes lakónépességhez képest mintegy 70 %. Tehát ezen településen az aktív dolgozók, a gazdasági teljesítményhez leginkább hozzájáruló korcsoport aránya kiemelkedik, így valószínűsíthető, hogy a település a járás többi településéhez képest a gazdasági teljesítményt befolyásoló egyik faktor szempontjából jobban teljesít.

A vitalitási index, tehát a fiatalabb felnőtt korúak aránya az összes felnőtt korú lakossághoz képest szintén egységes képet mutat településenként a járásban, kettő település kivételével. Bakháza község esetén a fiatalabb felnőtt korúak aránya mintegy 13-15%-al kevesebb az átlagnál. Ezzel szemben Rinyabesenyő és Kaszó községnél 15-17 %-al magasabb

a 20-39 éves korúak aránya a járás összes településének átlagához képest az összes felnőtt korú, aktív foglalkoztatott lakossághoz viszonyítva.

Az 1000 fő alatti települések közül Kaszó, Rinyabesenyő és Bakháza települések térnek el nagyobb mértékben vitalitási index tekintetében a járási átlagtól. Ötvöskónyi község a járás összes településének átlagát produkálja.

Terület	20-39 korúak aránya (%) 2019	18-59 éves korúak aránya (%) 2019	Vitalitási index (%) 2019
Comunidad Valenciana	22.87	54.48	41.97
Provincia Alicante	24.9	54.1	46.02
Comarca L'Alcoiá	23.06	54.27	42.49
Alcoi/Alcoy	22.57	53.45	42.22
Banyeres de Mariola	23.21	53.29	43.55
Benifallim	17.14	57.14	29.99
Castalla	24.11	56.28	42.83
Ibi	23.85	55.54	42.94
Onil	23.84	54.9	43.42
Penáguila	18.15	52.05	34.87
Tibi	20.1	54.64	36.78

4.táblázat-A felnőtt korúak aránya, vitalitási index (2019), Comarca L' Alcoiá

(Forrás:Az INE és Fichas municipales adatok alapján saját szerkesztés)

L'Alcoiá comarca települései homogénebb képet mutatnak a Nagyatádi járás településeihez képest vitalitási index tekintetében. 2019-ben a vitalitási index (4.táblázat) ebben a comarcában egy egységes 42-43 % körül mozog. Jelentős eltérés kettő esetben figyelhető meg. Ismételten a kettő 1000 fő alatti település, Benifallim és Penáguila, szerepel átlagon alul. Tehát az itt élő fiatal felnőtt korúak aránya az összes felnőtt korúakhoz képest jelentősen alacsonyabb.

Terület	65-X évesek aránya(%) 2019	0-14 évesek aránya (%) 2019	Öregedési index (%) 2019
Dél-Dunántúli régió	20.5	13.5	151.5
Somogy megye	21.2	13.3	159
Nagyatádi járás	19.1	14	136.4
Bakháza	14.6	13.5	108
Beleg	12.1	22.5	53.7
Bolhás	19.5	11.8	165
Görgeteg	16.1	16.1	100
Háromfa	14.9	17	87
Kaszó	29.3	5	586
Kisbajom	12.4	23.1	53.6
Kutas	17.5	17.6	99
Lábod	19.2	14.3	134
Nagyatád	22.4	10.8	207
Nagykorpád	12.7	19.4	65.4
Ötvöskónyi	12.1	23.5	51.4
Rinyabesenyő	4.8	23.3	20
Rinyaszentkirály	9.9	17.2	57.5
Segesd	21.1	13	162
Somogyszob	18.9	13.5	140
Szabás	12.1	20.9	57.8
Tarany	15.2	15.6	97.4

5.táblázat- A gyermek- és öregkorúak aránya, öregedési index (2019), Nagyatádi járás

(Forrás: A KSH és Teir adatok alapján saját szerkesztés)

Az öregedési index, ami azt mutatja meg hogy száz gyermekkorúra (0-14 éves) hány öregkorú (65 évesnél idősebb) lakos jut. Ez az arány jelentős különbségeket mutat, akár a Dél-Dunántúli régiót, akár Somogy megyét és a Nagyatádi járás egyes településeit vizsgáljuk.(5.táblázat)

Az adatok a régiós, megyei és járási átlagnál kedvezőbb korszerkezetet mutatnak szinte majdnem minden település esetében. Kivételt képez Nagyatád, ami becenevén a nyugdíjasok városa, és Kaszó község, amelyek rendkívül előregedett korszerkezetet mutatnak a 2019-es esztendőben. A térségben Rinyabesenyő, Szabás, Beleg, Kisbajom, Ötvöskónyi, Nagykorpád, Rinyaszentkirály mutatói jelzik, hogy a településeken jóval több gyermek él, mint idős lakos. A kedvező korszerkezetet a magas természetes reprodukció magyarázza.

Terület	65-X éves korúak aránya (%) 2019	0-14 éves korúak aránya (%) 2019	Öregedési index (%) 2019
Comunidad Valenciana	19.1	14.2	134.5
Provincia Alicante	19.5	14.5	134.4
Comarca L'Alcoiá	20.2	14.1	143.2
Alcoi/Alcoy	20.9	13.9	150.3
Banyeres de Mariola	20.7	14.7	140.8
Benifallim	27.61	4.7	587.4
Castalla	18.8	14	134.28
Ibi	18.9	14.3	132.1
Onil	18.8	14.6	128.7
Penáguila	31.5	9.5	331.5
Tibi	23.7	11.2	211.6

6.táblázat- A gyermek- és öregkorúak aránya, öregedési index (2019), Comarca L' Alcoiá

(Forrás:Az INE és Fichas municipales adatok alapján saját szerkesztés)

Az öregedési indexet vizsgálva L'Alcoiá comarca és települései esetében (6.táblázat) egyértelműen szembetűnik, hogy a két 1000 fő alatti település, Benifallim és Penáguila, az átlagot többszörösen meghaladó öregedési index-szel bírnak. 100 gyermekre és fiatalra Benifallim településen 586 időskorú jut, míg Penáguila kistérségében ez az érték 331. A térség többi települése a comarca, tartomány és autonóm közösség trendjét követi, Tibi település valamelyest az átlagnál nagyobb ütemben öregszik.

Terület	Belföldi vándorlási egyenleg (ezrelék) 2019
Dél-Dunántúli régió	-2,4
Somogy megye	-1,3
Nagyatádi járás	-9
Bakháza	-79
Beleg	-36.3
Bolhás	25
Görgeteg	-19.8
Háromfa	-15.6
Kaszó	-63.5
Kisbajom	20.9
Kutas	-22.9
Lábod	-8.4
Nagyatád	1.1
Nagykorpád	-24.9
Ötvöskónyi	-46.7
Rinyabesenyő	-41.9
Rinyaszentkirály	-45.2
Segesd	0.4
Somogyszob	-21.1
Szabás	-19.2
Tarany	-19.9

7.táblázat-Belföldi vándorlási egyenleg (1000 főre vetítve), 2019-Nagyatádi járás

(Forrás: Teir adatok alapján saját szerkesztés)

A belföldi vándorlási egyenleg rendkívül fontos indikátor egy adott terület vizsgálata során és rámutat, többek között, az elemzésre kerülő terület népességeloszlására is. Humánerőforrás szempontjából kiemelten fontos, hiszen a vizsgált társadalom számos aspektusát befolyásolja, pl.: korösszetétel. Közvetett módon hat a lakosság volumenének módosulására, továbbá ezáltal az adott térség gazdaságára is.

A Nagyatádi járás 1000 fő alatti települései közül egyedül Bolhás rendelkezik pozitív vándorlási egyenleggel 2019-ben (7. táblázat). Ötvöskónyi népességmegtartó teljesítménye a vizsgált évben erőteljesen a megyei, járási és régiós átlag alatt volt.

Vándorlási nyereséggel egyedül Nagyatád város, Bolhás és Segesd községek rendelkeznek 2019-ben.

Terület	Belföldi vándorlási egyenleg 2019 (ezrelék)
Comunidad Valenciana	14.22
Provincia Alicante	16.1
Comarca L'Alcoiá	0.7
Alcoi/Alcoy	8.9
Banyeres de Mariola	3.6
Benifallim	-9.5
Castalla	20.74
Ibi	4.3
Onil	11.9
Penáguila	-51.36
Tibi	37.7

8.táblázat- Belföldi vándorlási egyenleg (1000 főre vetítve), 2019- Comarca L'Alcoiá
(Forrás:Az INE és Fichas municipales adatok alapján saját számítás)

A vizsgált spanyolországi területegységen, illetve Benifallim község esetében is, egyértelműen látszik, hogy kizárólag az 1000 fő alatti települések rendelkeznek negatív vándorlási egyenleggel (8. táblázat). Ők az egyértelmű vesztesei a belföldi vándorlásnak. Akár a megyei, akár az autonóm közösségi értéket vetjük górcső alá, mindkét esetben vándorlási nyereséget könyvelnek el.

Úgy gondolom ezen adatokból is egyértelműen látszik, hogy a depopuláció ismételten a kisebb népességgel rendelkező településeket érinti, erőteljesen hatva ezáltal gazdaságukra, illetve népességük jövőbeli trendjének alakulására.

3.5.3. Minőség vizsgálat

	Települések száma (db)	Települések megoszlása (%)	Települések népessége (fő)	Népesség megoszlása (%)
Bővülő társadalmú	0	0	0	0
Stabil társadalmú	1	6	214	0.8
Labilis társadalmú	13	72	16 747	70.5
Hanyatló társadalmú	4	22	6829	28.7
Összesen	18	100	23 790	100

9.táblázat-A Nagyatádi járás településeinek minősítése, 2019.
(Forrás: A KSH és Teir adatok alapján saját szerkesztés)

A járás 18 települése közül 2019-ben 4 hanyatló társadalmú, míg 13 labilis társadalmú és 1 stabil társadalmú a vizsgált négy mennyiségi mutató tekintetében (9.táblázat). A járás településeinek 72%-a labilis társadalmú szerveződés. A labilis társadalmú települések közé nem tartozik 1000 fő alatti község. 2019-ben a Nagyatádi járás települései közül nincsen bővülő társadalmi kategóriába tartozó lakóhely. Ötvöskónyi 2 átlagon feletti és 2 átlagon alatti értékkel a labilis társadalmú csoportban foglal helyet. Hanyatló társadalmú településnek tekintetem azokat, amelyek a 4 mutató közül 3 átlag alatti és 1 átlagos értékkel szerepel, vagy mind a 4 érték átlag alatti. Labilis társadalmú települések közé azok tartoznak, amelynek mutatói közül 2 átlag feletti és 2 átlag alatti, vagy 1 átlag feletti és 3 átlag alatti, vagy 2 átlagos és 2 átlag alatti, vagy 3 átlagos és 1 átlag alatti.

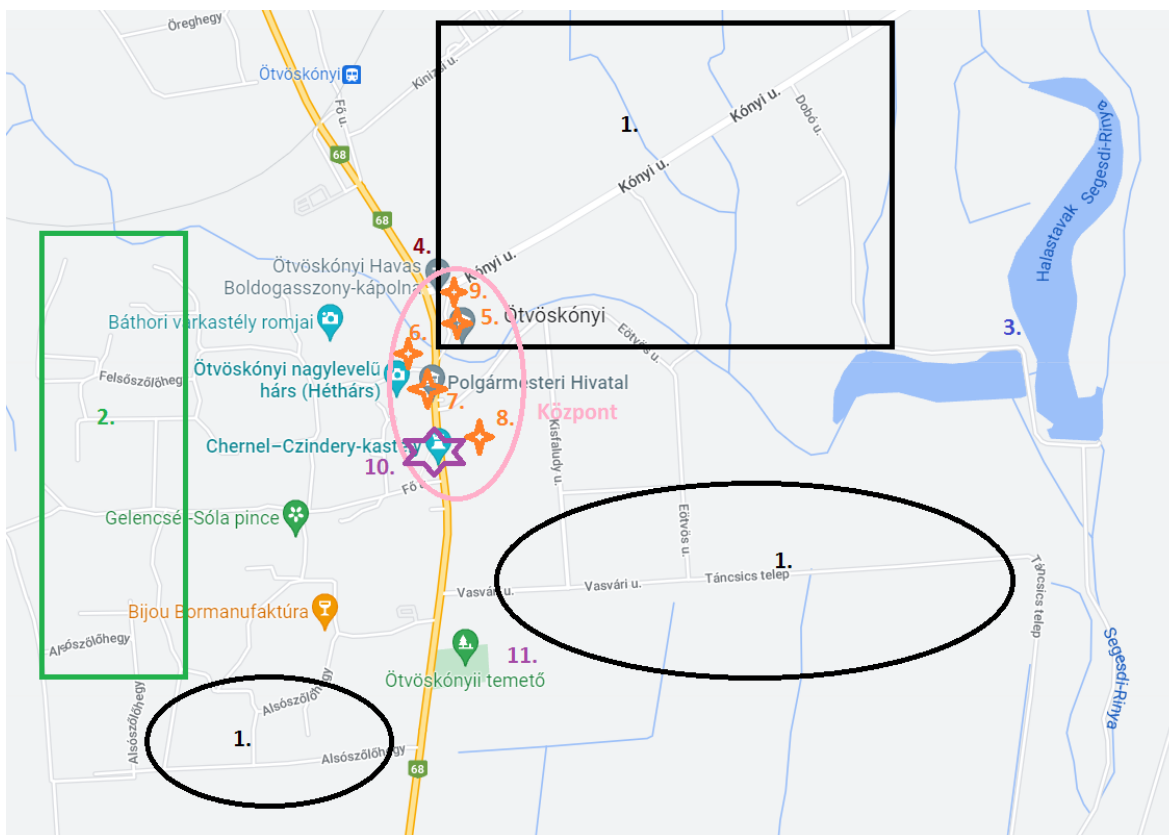
	Települések száma (db)	Települések megoszlása (%)	Települések népessége (fő)	Népesség megoszlása (%)
Bővülő társadalmú	0	0	0	0
Stabil társadalmú	4	50	100 114	91
Labilis társadalmú	2	25	8 682	1.1
Hanyatló társadalmú	2	25	397	7.9
Összesen	8	100	109 193	100

10.táblázat- Comarca L'Alcoiá településének minősítése, 2019.

(Forrás:Az INE és Fichas municipales adatok alapján saját számítás)

A Comarca 8 településének fele stabil társadalmú, míg 2-2 települése a labilis és hanyatló társadalmú kategóriába sorolható 2019-ben. (10. táblázat). A lakosság 91%-a stabil társadalmú településen él, míg mintegy 1 %-a hanyatló társadalmúban. A kettő hanyatló társadalmú település a két 1000 fő alatti aprófali, Benifallim és Penáguila. A felhasznált mutatók közül mind a négy átlag alatti eredményt produkált.

3.5.4.Szerkezet

3.ábra-Ötvöskőnyi község térképe
(Forrás: Saját szerkesztés)

1. Lakóövezet	4.Templom	7. Polgármesteri Hivatal	10. Chernel-kastély
2. Művelési terület, szőlő	5.Óvoda	8. Dohánybolt	
3. Halastó	6. Posta	9. Coop Mini	

Az ábrából (3.ábra) világosan kivehető Ötvöskőnyi község térszerkezeti elemei. 1000 fő alatti település lévén nem rendelkezik iskolával. A gyermekek a legközelebbi város, Nagyatád általános- és középiskolákban tudnak alap-és középfokú oktatásban részesülni.

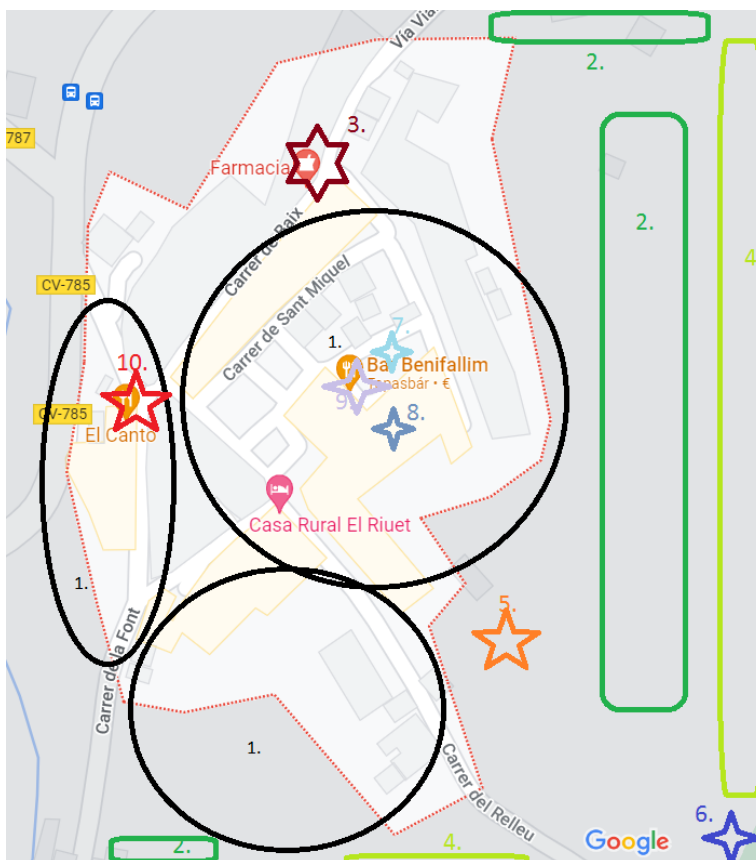
Legmagasabb oktatási egység a központban működő óvoda. E mellett a központi területen, posta, polgármesteri hivatal, dohánybolt és egy mini Abc található. Véleményem szerint minden, ami egy központban lenni kell.

A temető a város határában, Nagyatád irányában helyezkedik el. A lakóövezet 4 viszonylag elkülönült klasztert alkot. Ezen lakóövezetek a főbb útvonalak és utcák mentén helyezkednek el, megkönnyítve a lakók központba jutását, illetve személygépkocsi vagy tömegközlekedési eszköz használata révén a gyors és könnyed főbb útvonalakra való csatlakozást.

A község határában, Beleg irányában halastavak találhatóak.

A művelési területek a községet körülölelik. Ezeken a területeken szántóföldi növénytermesztés történik, valamint Ötvöskónyi nevezetes szőlő- és málna termeléséről is.

A község központjától nem messze található a Chernel-Czindery kastély, amely sajnálatos módon mára elég rossz állapotban van. 2015-ig a szomszédos város, Nagyatád kórházának pszichiátria osztályának rehabilitációs részlege működött, ami jelentős foglalkoztató volt a településen.

4.ábra-Benifallim térképe
(Forrás:Saját szerkesztés)

1. Lakóövezet	4. Fenyő erdők	7. Templom	10. Étterem
2. Olajfa ültetvények	5. Temető	8. Önkormányzat	
3. Gyógyszertár	6. Benifallim vára	9. Kávézó/Étterem	

Benifallim térszerkezeti elemeit vizsgálva(4.ábra) feltűnik, hogy a lakóövezet a központban helyezkedik el. A koncentráltágát a falut körülvevő erdő és hegyek/dombok okozzák, így sűrítve a lakónépességet egy szűkebb területre. A lakóövezetet több kis utca szeli át, a közeli főútvonalra csatlakozva pedig a környékbeli városok és falvak könnyedén megközelíthetőek.

Iskola, óvoda, egyéb oktatási intézmény nincs a községben. A falu központjában található az önkormányzat, a katolikus templom és egy kávézó/étterem is.

A temető Benifallim határán helyezkedik el.

Közvetlen Benifallim közelében olajfa ültetvények találhatók, melyek művelése nagyrészt regeneratív mezőgazdasági művelés keretében található. Állattartás egyáltalán nincs Benifallimban és környékén.

A községben található még egy étterem és egy gyógyszertár is. Élelmiszerbolt, egyéb bolt nincsen a településen.

Benifallim "álmát" egy középkori, keresztények által épített vár őrzi, amely stratégia jelentőséggel bírt az előtte iszlám fennhatóság alatt álló területek visszaszerzésében.

3.5.5. SWOT analízis

Ötvöskónyi

Strengths(Erősségek)

- A település önkormányzata
- Tervszerű községfejlesztés
- Olcsó ingatlanok
- Fiatalos népesedésszerkezet
- Közfoglalkoztatás jelentősége
- Szőlő-és gyümölcsültetvények
- Halastavak
- Mezőgazdaság szerepe
- EU-s és kormányzati támogatások, pályázati lehetőségek kihasználása

Weaknesses (Gyengeség)

- Munkalehetőségek hiánya
- Külföldi tőke hiánya
- Aprófalvas környezet
- Gyorsforgalmi úthálózati kapcsolatok hiánya

- A legfeljebb általános iskolát végzettek aránya magas
- Falusi turizmus potenciál kihasználatlansága
- Rinya menti folyosó alulhasznosított

Opportunities (Lehetőségek)

- Szelíd turizmus
- Fejlettebb digitalizáció lévén “home office” lehetőségek megteremtése, valamint szakképzések és munkalehetőségek

Threats (Veszélyek)

- Klímaváltozás negatív hatásai: termőhelyi körülmények megváltozása, élőhelyek degradációja, invazív fajok térhódítása
- Külső infrastrukturális fejlesztések elmaradása, elhúzódása
- A koronavírus-válság és gazdasági válság miatt növekszik a szociális támogatást igénylők aránya
- A dinamikusabb külső térségek szívó hatása

Strenghts (Erősségek)

Ötvöskónyi község leginkább faluvezetésének köszönhetően emelkedik ki “sorstársai” közül mind a Nagyatádi járásban, mind pedig az 1000 fő alatti települések közül. A dinamikus Önkormányzat révén az elmúlt évben számos községfejlesztési stratégia és azok lebonyolítása ment végbe a településen. Az Önkormányzatra jellemző, hogy a számos, fellelhető EU-s és kormányzati, valamint Vidékfejlesztési Program során, mint pl.: Magyar Falu Program, lehetőségük volt a közterek, játszóterek, óvoda, úthálózat és a kerékpárút fejlesztésére és kiépítésére. A szennyvízhálózat, közvilágítás, kommunális- és szelektív hulladékgyűjtés is az Önkormányzat által kezelt és megoldott feladatok közé tartozik. A faluvezetés fontosnak tartja a mind a hátrányos helyzetűek, mind pedig a fogyatékkal élők segítségét, a roma lakosság esélyegyenlőségét. Közmunkaprogramban foglalkoztattja a lakosság közel egyharmadát, így járulva hozzá ahhoz, hogy az álláskeresők segély helyett kapjanak munkalehetőséget és munkát. Az önellátás ösztönzésére a rászoruló lakosság vetőburgonyát is kapott az Önkormányzattól.

A hatvanas években fellendülő málna-és feketeribiszke termelés manapság a megye legnagyobb termőterületévé tette a falut. A családok bevételehez és megélhetéséhez nyújtanak extra keresetet. Ezek a termékek a hazai és nyugat-európai fogyasztók körében is keresettek és népszerűek.

A mezőgazdaság fontos megélhetési forrás. Elsősorban gabonaféléket termesztnek nagyüzemi szinten. A környékbeli dombokon szőlőültetvények találhatók.

A község határán három halastó és erdők is fellelhetők, amelyek a kikapcsolódásra vágyók, természetjárók, zöld turisták kényére és kedvére tesznek szert.

A környező Nagyatád városhoz képest olcsóbb ingatlanokkal rendelkező település ösztönzi a térség és a faluba való beköltözések hajlamát.

Weaknesses (Gyengeségek)

A térségre jellemző aprófalvas környezet nehezíti a falu versenyképességét. A munkahelyek hiánya pedig a fiatal munkaerő elvándorlását eredményezi, akik az egyetem, főiskola elvégzése után már nem térnek vissza falujukba, illetve munkahely potenciál hiányában fel sem keresik azt. Az esetek nagy részében kényszerből ittmaradók jelentős része pedig csak általános iskolai végzettséggel rendelkezik. A szaktudás hiánya komoly lépéshátrány a falu szempontjából, ezáltal gyengítve annak gazdasági versenyképességét és potenciálját.

A helyi munkalehetőségek korlátozottak, nagyrészt pedig szezonálisak. A lakosság aktív részének jelentős hányada a 6 km-re lévő Nagyatád városba jár dolgozni. Külföldi befektetők, vállalkozások teljes mértékben hiányoznak a faluból.

Igaz a település és környezet számos természeti és kulturális értékkel rendelkezik, továbbá egy Nagyatáddal összekötő kerékpárúttal is, falusi turizmusa nem működik. A faluban átmeneti szállásra, falusi szálláshelyre nincs precedens.

Gyorsforgalmi utaktól távol esik, amelyek a község gyors és könnyű megközelíthetőségét akadályozzák, ezáltal esve el további gazdasági lehetőségtől.

A Rinya folyó és annak mentének kihasználása végett nyitott közösségi területek kialakítása, ami hozzájárulna akár a vidéki , szelíd turizmus, ezáltal pedig a város gazdaságához, hiányzik.

Opportunities (Lehetőségek)

Az egyre inkább felgyorsult városiadás és személyes tér lecsökkenésével az embereknek szüksége van egy nyugodtabb, szelídebb, csöndesebb helyre. Ezen teret akár átmenetelig, turizmus, hobby célból; akár hosszabb ideig, lakhatósági célból, veszik igénybe, vélményem szerint, rendelkeznie kell olyan karakterisztikákkal, ami Ötvöskónyi esetében elérhető és létezik. A korábban említett falusi vendégfogadóhely meglétével szerintem a község kielégítené a zöldbe vágyók igényeit. A település rendelkezik természeti erőforrásokkal, igényes, rendezett falu belsővel, olcsó, elérhető ingatlanokkal, egy segítő, erőteljes Önkormányzattal, akinek szintén érdeke, hogy a településen minél több ember vesse meg a lábát.

A digitális korszerűsítéssel, valamint a lakosság folyamatos képzésével, szaktudásának fejlesztésével a koronavírus miatt is kialakult “home office” trendnek nagy mértékben eleget tudna tenni a község, vonzerejét növelve ezzel.

Fenyegetések (Threats)

Az évek óta tartó globális felmelegedés és klímaváltozás végett, továbbá az erőteljes ipari mezőgazdaság kártékony hatásai miatt egyre inkább veszélybe kerülnek olyan alap élelmiszereink is, amelyek eddig képesek voltak kielégíteni a népesség igényeit. A mezőgazdaságból élők száma is nagy mértékben csökken, az alternatív megoldások gyakorlóinak száma (regeneratív mezőgazdaság) elenyésző.

Az elmúlt években teret nyerő koronavírus és általa okozott válság, valamint az idei évi gazdasági válság erőteljesen megnöveli a szociális támogatásra szorulóknak számát. Az olyan kis falvak, mint Ötvöskónyi nem képesek a dinamikusan fejlődő térségekkel, akár szomszédos országokkal felvenni a versenyt, amely felerősíti az elvándorlást és a természetes fogyás mértékét.

Benifallim

Strenghts (Erősségek)

- Természeti környezet-növényvilág mikrozervátum
- Olajfa-, mandula ültetvények
- Történelmi háttér
- Szoros társadalmi összetartás
- Túraútvonalak
- Uszoda és sportpályák

Weaknesses (Gyengeségek)

- Állattartás hiánya
- Elhagyatott olajfa parcellák
- Tömegközlekedés rosszul frekventált
- Kiadó-, eladó házak hiánya
- EU-s, kormányzati és Vidékfejlesztési programokban kevesen vesznek részt az alulinformáltság, rosszul tájékozottság miatt
- Gazdasági funkciójukat veszített, elhagyatott épületek és általuk fontos szellemi örökség elvesztése
- Falusi turizmus potenciál kihasználatlansága
- Erőteljes depopuláció
- Gyermekek és-, fiatalok teljes hiánya
- Szezonális lakóhely

- Vállalkozások szinte teljes hiánya

Opportunities (Lehetőségek)

- A mezőgazdasági ágazat jelentőségének visszaszerzése- felértékelésével állattartók visszatérése és visszavonása a településre és környékére
- Alternatív mezőgazdasági módszerek használata, pl.: regeneratív mezőgazdaság
- Agroturizmus erőteljesebb kihasználtsága
- Szolgáltatási szektor arányának növelése

Threats (Veszélyek)

- Fokozódó depopuláció, nők erőteljes elvándorlása
- Klímaváltozás következtében kialakuló aszályok, szárazság és erdőtüzek
- A nők eltűnése a mezőgazdasági szektorból

Strenghts (Erősségek)

A 735 m-en fekvő település mindig is mezőgazdasági és állattartó közösség volt. Körülötte hegyvonulatok húzódnak, ahol rengeteg a magyaltölgy és a fenyő. A Carrascar-hegység árnyékos területét a növényvilág mikrorezervátumaként jelölték ki, ahol jelentős a kőris, juhar, magyaltölgy és orchidea állomány.

A muszlim eredetű település rengeteg régészeti lelőhelyet rejt. Lakosinak száma a XIX. sz.-ban érte el a maximumot, megközelítette az ezer főt.

A falut és környékét jelentős mennyiségi túraútvonal szeli át. Biciklisták, edzőtáborozók előszeretettel keresik fel a település lankáit.

A mezőgazdaságot illetően olajfák és olajültetvények, valamint elszórtan mandula ültetvények és gabonafélék, továbbá egyéb gyümölcsfák találhatók. Saját fogyasztásra kisebb, öntözött földterületeket is művelnek, különböző növények termesztésével.

A falura jellemző, csekély lakosságából kifolyólag, a szoros, baráti, családi összetartás és közösségi szellem.

A sportolásra vágyók a helyi uszodában és sportpályákon, többek között futball és pétanque pálya, vezethetik le felgyülemlett energiáikat.

Weaknesses (Gyengeségek)

A spanyolországi trendeknek megfelelően ezen kistelepülésre is az erőteljes depopuláció jellemző. A lakosság demográfiai szerkezete elöregedett, kimagasló a nyugdíjasok száma, valamint sok a nyugdíj előtt álló településen élő. Kisgyermek és fiatalok nem él a községben. A lakosság nyáron mintegy háromszorosára duzzad. Ez a szezonális, nyaralóknak köszönhető, akik visszatérnek otthonaikba, viszont állandó lakóhelyként nem itt élnek.

Hagyományosan a mezőgazdaság volt a gazdaság alapja, ami napjainkban háttérbe szorult, mivel a lakosság nagy része a különböző településeken a szolgáltatási szektorban dolgozik. Az állattenyésztés, amely mára már megszűnt, egy másik hagyományos tevékenység volt, amely a juhokon alapult, és a falu szükségleteit fedezte. A településen élők megkérdése után ez többek között annak is köszönhető, hogy nem érzik, hogy a mezőgazdaságból őket értékelnék, illetve termékeikért méltányos árat fizetnének. Ebből kifolyólag nagyon sok parcella elhagyatott, az ott termő olajfákat nem gondozzák, a városba “menekülnek” jobb megélhetés reményében. Az egykoron fontos gazdasági épületek, mint pl.: mészégető kemencék, cementégetők, karámok ezen okból kifolyólag a teljes elhagyatottságról és pusztulásról tesznek tanúbizonyságot.

Benifallimban egy vállalkozás működik, a Rontonar Aceites, ahol én szakmai gyakorlatomat töltöttem. A vállalkozó, Miguel Ángel García González regeneratív mezőgazdaságra alapozva gondozza olajfáit és készít extra szűz olívaolajat. A falu lakóit megkérdezve kevés információt tudnak akár EU-s, akár kormányzati projektekről, illetve vidékfejlesztési programokról. Az önkormányzat kapacitása pedig véges, forrásai kevesek, nehezen likvidálhatóak.

A település lakói továbbá saját maguknak rúgnak öngólt azáltal, hogy sem az odaköltözni vágyók, sem pedig az ingatlanvétellel kacérkodók nem találnak szabad ingatlant. Vagy nincs kiadó, vagy a környék áraihoz képest horribilis áron adják az ingatlanokat.

A faluban a tömegközlekedés nem jól megoldott. Alcoy várossal összekötő busz csak előzetes egyeztetés alapján megy, menetrend szerint nem.

Opportunities (Lehetőségek)

Benifallim csodálatos természeti környezetben, számos túraútvonal gócpontjában helyezkedik el. Lehetősége van a falusi turizmusban résztvevők számának növelésében. Jelenleg az egyetlen vállalkozás, Rontonar Aceites, az amely az agroturizmus berkeiben jártas. Az olívaolaj kóstolással egybekötött, regeneratív mezőgazdaságról szóló, Benifallim értékeit bemutató túrái egyediek.

A mezőgazdaság és termékeinek jelentőségének felértékelésével, a Miguel Ángel-hez hasonló innovatív vállalkozások meglétével, véleményem szerint, egy dinamikus, a vidék, a mezőgazdaság, a vidéki ember értékein alapuló olyan turisztikai terméket, termékeket tudnának az arra érdemesek vásárolni, amivel hosszú távon nemcsak a községnek, de a biodiverzitás megőrzése, a talaj értéke és értékessége, a környezettudatos szemléletváltás révén magának a természeti környezetnek és épségének javára is szolgál.

A községben élők különféle szolgáltatások elérése végett általában a közelben található Alcoy városába utaznak.

Úgy gondolom, hogy a faluban működő fodrász-szalón, kozmetikus, illetve egyéb kulturális szolgáltatásokra mind kapacitás, mind pedig kereslet is lenne. Nem beszélve a falusi vendégszállásról, ami jelenleg nagyon minimális volumenben működik.

Threats (Veszélyek)

A klímaváltozás Benifallim esetében is egy olyan külső tényező, amellyel számolnia kell akár a mindennapokban is. A nyári hónapokban rengeteg gondot okoz az aszály, szárazság és nem elhanyagolhatóak az erdőtüzek sem. Így az erdésznek folyamatosan a szemén kell tartani a falut körülölelő fenyőerdőt és annak térnyerését a katasztrófák elkerülése végett. Sajnálatos módon a mezőgazdaság nem jellemzően női szakma, így a nőket még inkább befolyásolják a mezőgazdaságot árnyaló és azt övező negatív trendek. A kis lakosságsszámmal rendelkező település évről-évre egyre rosszabb demográfiai mutatókat produkál, ami a település népességét, korösszetételét, belföldi vándorlási egyenlegét tekintti. Hosszú távon, úgy vélem, kétséges a település fennmaradása, egy erőteljes arulról jövő kezdeményezés, szemléletmódváltás, intervenció nélkül.

4.Következtetések, javaslatok

A felhasznált mennyiségi mutatók segítségével megállapítható, hogy Ötvöskőnyi és Benifallim nagyon is hasonló problémákkal küzd, ami lakónépességét illeti és annak korszerkezetét. Ennek ellenére a vizsgált 10 éves intervallumban Ötvöskőnyi növelni tudta lakónépességét, amely az Ötvöskőnyi önkormányzat erőteljes segítsége, kezdeményezéseinek tudható be. A másik következtetés, amit le tudok vonni, hogy a depopuláció elsősorban a legkisebb lélekszámú településeket fenyegeti, nagyban függ a járás, régió többi településének méretétől, a nagyvárosok, urbanizált területek közelségétől

is. Ezért Benifallim erőteljes hátrányban szenved, hiszen a comarcában rajta kívül minden más település nagyobb méretű, rajta kívül egy település kivételével mind városi ranggal rendelkezik és ezen városok akár a másodlagos, vagy harmadlagos szektort tekintjük, mind nagyobb potenciállal rendelkeznek nála elősegítve a depopulációt. Így az első hipotézisemet megerősítem.

Spanyolország turisztikai szempontból nagyobb volumennel rendelkezik Magyarországnál. Tengerpartját előszeretettel “szállják meg” belföldi és külföldi turisták egyaránt, nemcsak ideiglenes, nyaralási, pihenési célzattal, hanem letelepedés végett. Ebből kifolyólag a Valenciái autonóm közösség és Alicante provincia Benifallimmal és a L’Alcoia comarcával szemben növelni tudta lakóinak számát a vizsgált periódus alatt. Míg L’Alcoiá comarca egy belső területi egység, nincs tengerpartja, addig mind a provincia, mind pedig az autonóm közösség rendelkezik olyan nagy méretű városokkal, mint pl.: Alicante, Valencia, Castellón de la Plana, amelyek földközi tengeri kikötővárosok továbbá rengeteg, a tengerpart mellett fekvő, turisztikai potenciállal rendelkező kis- illetve közepes méretű városokkal is pl.: Benidorm, Calp, Dénia, Altea. Álláspontom tehát, hogy ezen okokból kifolyólag tudott a régió és megye lélekszáma növekedni.

A vitalitási index tekintetében a Nagyatádi járás esetében elég változatos képet kapunk települései között. Vannak jól és kevésbé jól teljesítő községek. A járási átlagnak, véleményem szerint, ez az igen nagy idő intervallumot felölelő (18-59 évesek), aktív csoport arányszámának nagyobbnak kellene lenni az összlakossághoz képest. Ebből kifolyólag két dologra következtethetünk: vagy az idősek, nyugdíjasok aránya jelentős, vagy pedig a gyermekkorú népesség az összlakossághoz viszonyítva. Tehát a gazdasági teljesítményhez hozzájárulók csoportja jellemzően, úgy gondolom, nem ezen a területen keres boldogulást. Ezzel szemben a kutatott spanyolországi comarcában egy egységesebb képet kapunk. Kivételt képez ez alól Benifallim és Penáguila, amely települések jóval az átlag alatti eredményeket produkálnak. Tehát az itt élő fiatal felnőtt korúak aránya az összes felnőtt korúakhoz képest jelentősen alacsonyabb. A két település nem tud sem a környékbeli nagyobb városokkal lépést tartani, így saját fiatalabb korú aktív munkaerejének megtartására sem képes. Ez számos esetben abból fakad, hogy az említett

kistelepülések nem rendelkeznek sem eladó, sem pedig kiadó ingatlannal. Az olyan közszolgáltatások, mint pl.: a tömegközlekedés sem túl jól frekvenciált, tehát sem az ingázót, sem pedig az ott letelepedésre és ott élésre vágyót nem tudja kiszolgálni, vagy pedig a saját autót megengedők luxusaként tekintendő.

Benifallim közel háromszor nagyobb mértékben előreledő és előreledett populációval rendelkezik. Ezekből azt szűröm le, hogy ez a település, a csekély népességű Penáguilával egyetemben, mivel a felnőtt, munkaképes lakosságot nem tudja sem odavonzani, sem megtartani, így a fiatal, családalapítás előtt állók nem fogják lakóhelyként választani eme községeket, esetlegesen növelve a települések gyermekkorú lakosainak arányát. A jövőbeli tendenciák nagy valószínűséggel egy végletekig előreledő demográfiával rendelkező komor képet festenek.

2019-ben a Nagyatádi járás és L'Alcoia comarca mutatói öregedési index tekintetében jelentős eltéréseket mutatnak. A járás 1000 fő alatti települései, többek között Ötvöskónyi, szinte majdnem minden esetben pozitív eredményt mutat, míg ezzel szemben a comarcában a két 1000 fő alatti településnél mérhetünk legnagyobb fokú idősödést. Ez amiatt is lehet, mert az ott élőknek van más választásuk, a comarca egyéb településein boldogulást találni, továbbá teljes mértékben feladták rurális és vidéki gyökereiket és a könnyebb boldogulás érdekében választják az alternatívaként működő nagyobb településeket, hiszen Benifallim esetében sokan nyaralóként használják csak otthonaikat. Így a szakirodalomban megfogalmazott vélemény, miszerint a népesség csökkenés mértéke legnagyobb arányban az aprófalvas, kistelepüléseket érinti alátámasztható. Hiszen egy rendkívül előreledett korszerkezettű aprófalvas képet kapunk. Mivel a munkahely lehetőségek és a kellemes lakókörnyezet, ingatlanok hiánya, oktatási intézmények hiánya és állapota is sok esetben befolyásolja a belföldi vándorlást, nem meglepő, hogy Benifallim ezen mutató esetében (is) negatív egyenleggel rendelkezik, míg az erős Önkormányzati háttérrel és olcsó ingatlanokkal rendelkező Ötvöskónyi a munkahely, munkalehetőség problémáját nem tudja áthidalni egyenlőre.

Összességében megállapítható, hogy az 1000 fő alatti települések a vizsgált comarca/járás esetében igen nehéz helyzetben vannak. Társadalmuk folyamatosan hanyatlik, nagy az elvándorlás mértéke. Valószínűsíthető, hogy a lakosság a közeli ipari jelleggel is rendelkező, továbbá nagyobb gazdasági potenciállal rendelkező városok felé tendálnak, illetve a nagyobb településsel rendelkező falvakba.

A térelemek vizsgálatakor megállapítottam, hogy mindkét település heterogén elemekkel rendelkezik, viszont, ahhoz, hogy plusz lakónépességet tudjon odavonzani, a szolgáltatási szektor körét ki kell bővíteni. Benifallim esetében a különféle szolgáltatások eléréséhez 12 km-ert kell megtenni, míg Ötvöskőnyinál ez az érték 7 km-re csökken. Ebben az esetben is megerősíthető az, amit a szakirodalomban említettek. A spanyolországi vidéki települések esetében jóval többet kell utazni, ahhoz, hogy bizonyos szolgáltatást elérjenek. Továbbá a második hipotézis is bebizonyosodott. Ötvöskőnyi térelemeinek vizsgálata során szembetűnik, hogy a falu nem rendelkezik szálláshellyel, így veszítve vidéki turizmus lehetőségéből.

Véleményem szerint a vizsgált spanyol kistelepülések sokkal nagyobb veszélyben vannak, mint magyar megfelelőik. Benifallim nem rendelkezik olyan Önkormányzati háttérrel és támogatással, mint Ötvöskőnyi. Természeti értékeit, lehetőségeit kevésbé jól használja ki. L'Alcoia comarca egy jobban koncentrált, sűrűbb területegységgel, nagyrészt városokkal teletűzdelt csoportosulással rendelkezik, ami megnehezíti Benifallim jelenét és jövőjét. Ezzel szemben Ötvöskőnyi egy olyan járásban helyezkedik el, ahol javarészt hozzá hasonló kis községek uralják a járást. Benifallim egy belső, nem tengerparti comarcában/járásban található, korlátozva ezzel is versenyképességét egy tengerparti, jobban frekventált, esetlegesen kevesebb természeti értékkel rendelkező üdülőfaluvál/üdülőfalvakkal szemben.

A SWOT analízisekből kiderült, hogy a vizsgált két település elhelyezkedéséből, térszerkezetéből, területi elemeiből, azok homogenitásából/heterogenitásából adódóan eltérő erősséggel és gyengeséggel rendelkeznek, viszont a lehetőségek és veszélyek szempontjából hasonló elemekkel. A falusi turizmus fokozása, irányába tett fejlesztések, úgy gondolom, mindkét esetben alternatívát nyújthatnak a két falunak, elősegítve ezzel gazdaságukat, pozitív szemléletet adva a vidéknek és vidéki értékeknek, megerősítve a

rurális tér és ember szerepét, nem utolsó sorban pedig olyan alternatív megoldásokat nyújtanak, amelyek hosszú távon földünk épségének és egészségének megőrzését célozza meg.

A spanyolországi kistelepülés esetében fontos volna az EU-s és kormányzati politika által ajánlott és megteremtett támogatások, programokban való részvétel, továbbá az alulról jövő kezdeményezések, vidékfejlesztési politikák ismerete, megértése és alkalmazása. Véleményem szerint a spanyol nemzet sokkal jobban “reményt veszített”, kevésbé hisz a vidék értékeiben, csalódott és kiábrándult a mezőgazdaságban az őt érő korábbi fricskától. Nem hisz versenyképességében az évek óta dühöngő tengerparti tömegturizmussal szemben. Ezekkel a következtetésekkel a harmadik hipotézist részben elvetem, másik részben elfogadom, mivel a két település lehetőségei és veszélyei egységesek, erősségeik és gyengeségeik viszont eltérőek.

5.Összefoglalás

A dolgozat kettő, általam választott 1000 fő alatti települést vizsgált. A két érintett község a spanyolországi Benifallim és a magyarországi Ötvöskőnyi. Az érintett falvak számomra személyes jelentőséggel bírnak, egy-egy sajátos szeletet képviselve a vidéki, rurális témakörben.

Az összehasonlítás célja volt, hogy felfedje a hasonlóságokat, különbségeket, természeti értékeket, társadalmi, gazdasági viszonyokat, amelyeket akár Ötvöskőnyi, akár Benifallim képvisel.

Kíváncsi voltam, hogy az olyan egyenlőtlenségi mutatók, amelyek a területi egyenlőtlenségeket képesek bemutatni, milyen adatokkal állnak elő az érintett lakóhelyek esetében.

A kutatás során a szakirodalmak alapján abból indultam ki, hogy a depopuláció, amely a vidéki közösségeket jellemzi, legerőteljesebben az aprófalvas, kisebb településeket érinti. Érdekelt, hogy Benifallim, mint 103 fős település, valóban gyorsabb ütemben veszti -e

lakónépességét, mint a 880 fős Ötvöskónyi. Vizsgálatom 2019-es adatokkal dolgozott, mivel a dolgozat írás kezdetén ezidáig bezárólag találtam statisztikai adatokat a két falura vonatkozóan.

Először a két település elhelyezkedését vettem figyelembe, majd olyan mennyiségi mutatók, mint pl.: a lakónépesség száma 2010-ben és 2019-ben, a lakosság számának változása ezen 10 éves időintervallumban, a 20-39 korúak aránya, a 18-59 éves korúak aránya, vitalitási index, a 0-14 éves korúak aránya, az öregedési index és a belföldi vándorlási egyenleg (2019-ben minden esetben) alkalmazásával vettem össze a két települést magát és a járás/comarca többi településeit és humán erőforrását. A felhasznált mennyiségi mutatók segítségével minőségi vizsgálatot eszközöltem a két járás és a két község társadalmának jellemzésére, amely alapján megállapítottam, hogy Ötvöskónyi labilis társadalmú, míg Benifallim hanyatló társadalmú lakóközösség. Demográfiai összetételükre jelentős mértékben hat és befolyásolja az őket körülvevő, járásukban/comarcájukban fekvő települések típusai. Benifallim járásában rajta kívül egy 1000 fő alatti település található, a többi település zömmel város, ezért társadalmára, annak változására, összetételére ez teljes mértékben kifejti hatását. Ötvöskónyi esetében, a járás nagyrészt hozzá hasonló, 1000 fő alatti településsel rendelkezik, így

A települések szerkezeti vizsgálata során sor került, térelemeik bemutatására, amellyel a tér heterogenitását-homogenitását vizsgáltam. Feltételeztem, hogy a heterogén térelemekkel rendelkező települések társadalmi megtartó ereje fokozottabb, a falusi turizmus potenciáljának fejlesztésében nagy szerepet játszanak. Benifallim esetében a térelemek heterogének, egymáshoz képest közel helyezkednek el, viszonyuk kiváló, mégsem képesek kiszolgálni az igényeket és ottartani, odavonzani a lakónépességet. Ez szolgáltatási szektor hiányából fakad és a kiadó, eladó ingatlanok hiányából, továbbá a falu nem rendelkezik oktatási intézménnyel sem. Falusi turizmus potenciálja remek, a helyiek “hitét” kell felébreszteni, visszaszerezni.

Ötvöskónyi Benifallimhoz hasonló problémákkal küzd térelemeinek vizsgálatakor. Alkotóelemei heterogének, ámde hiányosak. A jelentős fiatalokú populáció a szomszédos

Nagyatád városba jár iskolába. A falusi turizmus igény jelen esetben a vendégfogadó hely hiányában nem valósulhat meg.

A harmadik, SWOT elemzés során lényegesnek tartottam testközelből felmérni, az illetékes falvak erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és fenyegetéseit. Útmutatást ad ahhoz, hogy építsen arra, amit jól csinál, foglalkozzon azzal, ami hiányzik, ragadja meg az új lehetőségeket, és minimalizálja a kockázatokat.

Feltételeztem, hogy a két település eltérő húzóerővel rendelkezik, de esetlegesen közös kihívásai és fenyegetései lehetnek. Az analízis bebizonyította, hogy mind Benifallim, mind Ötvöskónyi a modern, globalizáció, urbanizáció ellenpólusaként, vidéki, természeti, társadalmi értékeinek hangsúlyozásával képes lehet a szelíd turizmus által saját malmára hajtani a vizet. A globális felmelegedés óhatatlan módon kihívások elé állítja a falvakat (is), ezért mindkét község esetében az olyan alternatív megoldások, mint a regeneratív mezőgazdaság formabontó lehet. Erősségeiket és gyengeségeiket tekintve elég eltérő képet kaptunk. Ötvöskónyi jelentős Önkormányzati támogatásnak örül. Esetében a falu érdekeit és annak lakóit minden esetben előtérben tartó faluvezetéssel találkozunk. Benifallim lakói üde példaként tekinthetnek ezen a téren Ötvöskónyira.

A kutatás során összességében megállapítottam, hogy ezek a településszerkezetek rendkívül kihívás előtt állnak. Versenyképességüket tekintve elmaradnak városi "társaik" mellett. Gazdasági lehetőségeik mérsékeltek, ámde természeti környezetük végett, amely egy minőségi és nem mennyiségre építkező társadalom számára alapvető jelenség lenne, úgy gondolom, hogy az arra vágyó, nyugodt életkörülményeket kereső egyének számára ideális választás lehet.

"A nép létének legelső feltétele a hely, ahol él, és ezért minden nép életét lakóhelyének vizsgálatával kell kezdeni. Úgy látszik, homogén karakterű helyek szellemileg sajátosságosan improduktívak. A sokrétű és változatos hely a szellemiség kialakulását nem akadályozza, hanem segíti. Magas civilizációk nem kövér földeken és nem egynemű tájakon alakultak ki. A genialis ember is ott fejlődik, ahol sok a hatástényező és kereszteződés. Mindig a határterületek a fontosak. Csak itt van lehetőség arra, hogy sokszerű ellenállást lehessen legyőzni és itt fakad megedzett spiritualitás." (Hamvas Béla: Az öt génusz földje, 2011)

Irodalomjegyzék

Alloza, M. et al. (2021). *Access to services in rural Spain*, Documentos Ocasionales, No. 2122, Banco de España, Madrid.

AlmaNatura (2018): Análisis de situación de la sociedad rural Española, Letöltés ideje: 2022. 08.20. Link: [Análisis de situación de la sociedad rural Española – AlmaNatura](#)

Avalem Territori (2022). Labora- Servei Valencià d'Ocupació i Formació, Letöltés ideje: 2022. 08.01. Link: [Inicio - Avalem Territori](#)

Balogh, K. és Kovách, I. (2021) „Az örök falu – hanyatlás és fentmaradás. A községi népesség számának a változása”, *Tér és Társadalom*, Vol. 35, No.1, pp. 29–53. doi: 10.17649/TET.35.1.3300.

Collantes, F. (2007). The Decline of Agrarian Societies in the European Countryside: A Case Study of Spain in the Twentieth Century. *Agricultural History*, Vol. 81, No.1, pp. 76–97.

Czibere, I. és Kovách, I. (2019). Községben élő immobil fiatalok, *Metszetek Társadalomtudományi Folyóirat*, Vol.8, No.3, pp. 3-22. doi: 10.18392/metsz/2019/3/1

Czibere, I., Kovách, I., Szukalski, P., Starosta, P. (2021). Depopulation and Public Policies in Rural Central Europe. The Hungarian and Polish Cases, *AGER: Revista de Estudios sobre Despoblación y Desarrollo Rural* (Journal of Depopulation and Rural Development Studies), Vol.33, pp. 57-82.

Etxezarreta, M.(1997). New Directions in Rural Policy: A Spanish View, *Built Environment* (1978-), Vol. 23, No. 3, pp. 242–49.

Fichas Municipales 2022 (2022). Letöltés ideje: 2022. 09.01. Link: [Fichas municipales 2022 \(gva.es\)](#)

Gurrutxaga, M. (2013). Changes in rural–urban sex ratio differences in the young professional age group as an indicator of social sustainability in rural areas: a case study of continental Spain, 2000–2010. *Area*, Vol.45, No.3, pp.337–347.

Győri, Á. és Kovách, I. (2022). „A települési egyenlőtlenségek új dimenziója: a mezőgazdasági földhasználat-szerkezet”, *Tér és Társadalom*, Vol.36, No.1, pp. 59–81. doi: 10.17649/TET.36.1.3388.

Hamvas, B. (2011). *Az öt géniusz földje*, Medio Kiadó, Budapest.

HEP (2022). Helyi Esélyegyenlőségi Programok-Ötvöskönyvi, Letöltés ideje: 2022.07.15.
Link: [HEP - Helyi Esélyegyenlőségi Programok \(gov.hu\)](https://gov.hu)

INE (2022). Instituto Nacional de Estadística, Letöltés ideje: 2022.07.23. Link: [INE. Instituto Nacional de Estadística](https://inec.europa.eu)

Jusztin, V. et al.(szerk.) (2018). Falu Város Régió, *Területfejlesztési Szakmai Folyóirat*, Vol.1, pp. 6-241.

Kovách, I. (2012). *A VIDÉK AZ EZREDFORDULÓN A jelenkori magyar vidéki társadalom szerkezeti és hatalmi változásai*, Argumentum Kiadó, Budapest.

Kovách, I. (szerk.) (2007/1). *Vidék- és falukép a változó időben*, Argumentum Kiadó, Budapest.

Kovách, I. és Megyesi, B. (2018). A vidék harminc éve. A magyar vidék alakulása az erőforrások, a társadalmi tőke és fejlesztéspolitikai változásainak tükrében. *Erdélyi Társadalom*, Vol.16, No.1, pp. 83–104. <https://doi.org/10.17177/77171.209>

Kovács, K. és Váradi, M.M. et al. (2013). *HÁTRÁNYBAN, VIDÉKEN*, Argumentum Kiadó, Budapest.

Kovács, T. (2004). Aprófalvainkról – illúziók nélkül. *Területi Statisztika*, 2

Krémer, B. (2019). Miért ésszerű maradni, ha egyszer nem az? Szempontok az „immobilitás-kutatás” feldolgozásához és elemzéséhez. *Metszetek Társadalomtudományi folyóirat*, Vol. 8, No. 3, pp. 233–249. doi: 10.18392/metsz/2019/3/11

KSH, (2015). *Magyarország Településhálózata 2., Városok-falvak*, Központi Statisztikai Hivatal, Budapest

MKIK Gazdaság - és Vállalkozáskutató Intézet (2019). Fejlődő és leszakadó járások-2017, Letöltés ideje: 2022.07.26. Link: [GVI_JFM_2019_tablak_190830.pdf](#)

Nemes Nagy, J. (1998). A tér a társadalomkutatásban (Ember-település-régió sorozat), Budapest 1998.

otvoskonyi.hu (2022). Rólunk, Letöltés ideje: 2022. 07.30., Link: [Rólunk \(otvoskonyi.hu\)](#)

ReDR (2022): Políticas Rurales-Plan Estratégico de España para la PAC post 2020, Letöltés ideje: 2022.07.23. Link: [/ Políticas rurales - Red Española de Desarrollo Rural \(redr.es\)](#)

Sáez, L. A. (2021). Análisis de la Estrategia Nacional frente a la Despoblación en el Reto Demográfico en España, *AGER: Revista de Estudios sobre Despoblación y Desarrollo Rural* (Journal of Depopulation and Rural Development Studies), Vol.33, pp. 7-34.

Sánchez-Sánchez, F. J., Sánchez-Sánchez, A. M. (2021). Factores determinantes del turismo rural en espacios protegidos como impulso para el desarrollo rural en España, *AGER: Revista de Estudios sobre Despoblación y Desarrollo Rural* (Journal of Depopulation and Rural Development Studies), Vol.31, pp. 7-42.

TEIR(2022). Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer,
Letöltés ideje: 2022. 09. 03. Link: [TEIR \(oeny.hu\)](https://teir.oeny.hu)

Mellékletek

1.sz. melléklet: Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: A lakónépesség számának változása 2010-2019, Nagyatádi járás.....	24.oldal
2. táblázat: A lakónépesség számának változása 2010-2019, Comarca L' Alcoiá.....	25.oldal
3. táblázat: A felnőtt korúak aránya, vitalitási index (2019), Nagyatádi járás.....	26.oldal
4. táblázat: A felnőtt korúak aránya, vitalitási index (2019), Comarca L' Alcoiá.....	27.oldal
5. táblázat: A gyermek- és öregkorúak aránya, öregedési index (2019), Nagyatádi járás.....	28.oldal
6. táblázat: A gyermek- és öregkorúak aránya, öregedési index (2019), Comarca L' Alcoiá.....	29.oldal
7. táblázat: Belföldi vándorlási egyenleg (1000 főre vetítve), 2019-Nagyatádi járás.....	30.oldal
8. táblázat: Belföldi vándorlási egyenleg (1000 főre vetítve), 2019- Comarca L'Alcoiá.....	31.oldal
9. táblázat: A Nagyatádi járás településeinek minősítése, 2019.....	32.oldal
10. táblázat: Comarca L' Alcoiá településének minősítése, 2019.....	33.oldal

2.sz. melléklet: Ábrák jegyzéke

1. ábra: Nagyatádi járás elhelyezkedése.....21.oldal
2. ábra: L' Alcoiá comarca elhelyezkedése.....23.oldal
3. ábra:Ötvöskónyi község térképe.....34.oldal
4. ábra: Benifallim térképe.....36.oldal

Függelék

NYILATKOZAT

szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: SZILÁRDÓ VIOLA ORSOLYA
A Hallgató Neptun kódja: DD1F4P
A dolgozat címe: 1000 ÉV ALATTI TELEPÜLÉSEK VIZSGÁLATA (HAZAI ÉS KENYETKÖZI VISZONYLATBAN)
A megjelenés éve: 2022
A tanszék neve: VIDÉK- ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI TANSZÉK

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitóri rendszerébe.

Kelt: 2022 év október hó 31 nap

Szilárdó Viola Orsolya
Hallgató aláírása

KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

A Rizdoks Viola Orsolya (név) (hallgató Neptun azonosítója: DD174P)
konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a
záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfólió¹ áttekintettem, a hallgatót az
irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól
tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védelemre
javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem³

Kelt: 2022 év 11 hó 01 nap

Dr. Balczon
Belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.